

РУДАРСКО ОДЕЉЕЊЕ МИНИСТАРСТВА НАР. ПРИВРЕДЕ

РУДАРСКИ ЗАКОНИК
ЗА
КРАЉЕВИНУ СРБИЈУ

ОД 15. АПРИЛА 1866. ГОДИНЕ

С ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОД 21. ЈУЛА 1877.,
6. ФЕВРУАРА 1896. и 27. ЈАНУАРА 1900 ГОДИНЕ.

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1913.

САДРЖАЈ.

	СТРАНА
I Пословник Рударског одбора	86
II Правила за поднашење годишњих пла- нова рада	95
III Правила за израду рударских планова	99
IV Правила за поднашење годишњих из- вештаја	108
V Распис искључивим истраживачима о поднашењу годишњих извештаја	114
VI Правила о хемијској лабораторији Рударског одељења	116
VII Правила о поднашењу молби за прста права истраживања	125
VIII Распис свима рударским повластита- рима, закупцима рудника и управама руд. братинских каса	133
IX Правила рударско братинске касе ру- дарских надзорника и радника у Ср- бији за инвалидску помоћ и пензије	153
X Распис о поднашењу привредних пла- нова за уступљене шуме	171

СТРАНА	
XI Правила о молбама за продужење простих и искључивих права истраживања и о вршењу увиђаја за оцену извршених радова на истражним просторима	173
XII Правила за извршење чл. 4., 15., 22., 23., 25., 29., 30., 37., 46., 2., 74., 108., 129., 130., 144., 153. и 156. рударског закона	381

Лександар Јовановић

РУДАРСКИ ЗАКОНИК

ЗА

КРАЉЕВИНУ СРБИЈУ

од 15. априла 1866. године

с изменама и допунама од 21. јула 1877., од 6. фебруара 1896. и 27. јануара 1900. год.¹⁾.

ГЛАВА ПРВА

Управа и надзор над свима рударским радњама.

Члан 1.

Управу и надзор над свима рударским радњама врши министар народне привреде; он прописује правила за извршење овог закона.

Члан 2.

Ову управу и надзор врши министар народне привреде преко рударског оде-

¹⁾ Текст закона од 1866. године штампан је обичним слогом, измене и допуне од 1877. и 1896. год. проређеним слогом, а измене и допуне од 1900. год. курсивом.

љења, које је саставни део министарства народне привреде (чл. 2. закона о устројству министарства за народну привреду).

Члан 3.

Рударско одељење састављају начелник, инспектор, секретар, правни референт, потребан број рударских инжењера, геолога, хемичара, писара, који се према потреби, постављају Краљевим указом; даље потребан број практиканата и цртача.

Члан 4.

Рударски инжењери, геолози и хемичари морају имати редовну факултетску спрему своје струке са положеним, апроцинишним, редовним испитима. Начелник може бити само рударски инжењер.

Члан 5.

Начелник одељења, инспектор, најмање 3 рударска инжењера, 1 геолог, 1 хемичар, правни референт или секретар рударског одељења састављају Рударски Одбор.

Лични састав овог одбора одређује министар народне привреде у почетку сваке године. Начелник рударског одељења или

његов заменик увек је председник Рударског Одбора.

У изванредним случајима може министар народне привреде азовати у седница Рударског Одбора и стручна лица ван рударског одељења са саветујућим гласом.

Члан 6.

У Рударском одељењу установљава се рударско-геолошки музеј и хемиска лабораторија.

Члан 7.

Краљевим указом на предлог министра народне привреде могу се образовати рударске, засебне управе за ексилотацију појединих рудишта као државна надлежност, и ове управе састављају: управник, потребан број рударских инжењера и административног огњбића.

Члан 8.

У надлежност рударског одељења спада:

- а) да врши све оне послове, који су му овим законом и правилима министарствим, као одељењу министарства народне привреде у делокруг рада стављене;
- б) да води бригу о извршењу свију наредба и процеса, које буде издавао, по

стручни и пословима рударским, министар народне привреде на основу овог закона;
б) да води надзор над свима приватним и државним рударским радњама и стара се, да се ове врше по прописима рударског закона.

Члан 9.

У надлежност рада Рударског Одбора спада:

- а) да саставља и подноси на одобрење министру народне привреде опште и годишње планове рада по рударској стручни, које треба држава да предузима;
- б) да саставља и подноси министру народне привреде годишње извештаје о свима радњама рударским, како државних, тако и приватних предузећа, са својим мишљењем о истима, која ће се по потреби и јавности предавати;
- в) да оцењује разне рударске извештаје и своје оцене подноси министру народне привреде и
- г) да даје своје мишљење по свима питањима, која му буде упутио министар народне привреде.

Члан 10.

Рударске управе имаје дужност, да управљају државним рударским радњама

онако, како им буде, по саслушању рударског одбора, министар народне привреде наредио.

Члан 11.

Начелник, инспектор, секретар и писар рударског одељења у положају су истоимених звања у министарству народне привреде. Управници рудника у положају су инспектора, а рударски инжењери, геолог, хемичар и правни референт у положају секретара.

Члан 12.

Рударски инжењери и геолог, ма у ком положају били службе онолико и пензионишу се онако, као што је то предвиђено за техничко указно особље грађевинске струке (члан 20. закона о уређењу министарства грађевина).

ГЛАВА ДРУГА

Општа опредељења.

Члан 13.

Рударски законик опредељује правила и услове, под којима је једино дозвољено руде и копове (минерале) истраживати и обделавати.

Члан 14.

Под рудом и копом разумевају се минерали, који метале садржавају, били ме-тали природно одлучени, суви (саморастни, самотворни) или сједињени, као: злато, сребро, никал, бакар, цин, цинк, олово, гвожђе ит.д. у свима својим сјединењима; затим асфалт, грајит, стипсе, витриоли, соли, цементне и сланс воде, земне смоле земно уље, мермер цементни лапорац ит.д., све сорте мрког и каменог угља, лито-графско и воденично камење.

Овамо спадају и старе троске и стари топионички остатци.¹⁾

Да ли је што руда и коп, определиће у сумњивом случају министар народне привреде.

Члан 15.

Све руде и копови, били они на земљи или на површини, јесу добро државно, а не онога чија је земља, и по томе сваки је дужан по проширу овог законика изискати одобрење на истраживање и повла-стицу на обделавање руда и копова.

Члан 16

У колико рударски законик не садржава особена определења, у толико ће се од-

¹⁾ Ова је допуна од 21. јула 1877. године.

носити и на рударске радње закони: гра-ђански, трговачки и криминални.

Члан 17.

Ко је способан својим имањем управ-љати, тај може добити одобрење на истра-живана и повластицу на обделавање руда и копова.

Члан 18.

Истраживање и обделавање руда и ко-пова од стране правитељства предузета, подлеже овим истим законим правилима.

Члан 19.

Давање одобрења, давање повластица и надзирање над рударским предузећима, каменоломима и подземним радовима у опште, спада у круг министарства на-родне привреде.

Члан 20.

Рударским закоником установљава се за све рударске послове десетична мера метара.

ГЛАВА ТРЕЋА

О одобрењу на истраживање руда и копова.

Члан 21.

Истраживања руда и копова могу бити двојака: проста и искључива. Прва су она за која се рудни простор само именује, а друга за која се овај ограничава по прописима овога закона.

Члан 22.

Ко жели да добије одобрење за просто право истраживања руда или копова, мора се за ово пријавити писмено министру народне привреде, и тачно назначити атаре сеља или општина, у којима жели предузети истраживања, са назначењем дотичног среза и округа.

Ако је молилац испунио прописе рударског закона за добијање простог права истраживања руда или копова, ово ће му се одмах издати. У аротивном случају за јво ће му се оставити одређени рок. Ако и у том року не испуни поменуте услове, сматраје се, да је одустао од молбе.

Просто право истраживања руда и копова даје се за једну годину, и то највише на простору трију општина.

Просто право истраживања руда и копова може се пренети и на другу правну личност, која по прописима овог закона може бити прост истражилац руда и копова; оно је и наследно за законите наследнике истражиоцеве, ако ови по закону рударском могу бити истражиоци, и ако у року најдаље од три месеца по смрти истражиоца изјаве министарству народне привреде, да се овога примају са свима његовим правима и обавезама.

Каменоломи припадају имаоцу земље. Он их може обделавати или давати под закуп, пошто надлежна полицијска власт, по добивеном мишљењу техничког, стручног лица утврди, да одржана или отварање каменолома на том месту не угрожава околину и у опште личну сигурност и саобраћај. По том се само извештава министар народне привреде, да је каменолом отворен.

Члан 23.

Ко по истеку једне године затражи, да му се рок за просто право истраживања продужи, мора за то уз молбу поднети и извештај: шта је дотле урадио на истраживању.

На основу поднете молбе и извештаја министар ће о трошку молиоца одредити

једног рударског стручњака, да радове истражиоца на лицу места прегледа и оцени: да ли, и на коликом простору треба молиоцу просто право истраживања продужити или не. Према овој оцени и саслужању Рударског Одбора министар ће донети своје решење.

Свако одобрено просто право истраживања руда или копова може се продужавати само за још 2 године. Ако би истражилаци после овога времена захтевао продужење простог права истраживања, мораће се ограничiti за искључиво право истраживања руда и копова по прописима овога закона.

Члан 24.

На једном простору може бити само један прости истражилац руда и копова.

Ако се једног дана пријави више молилаца за просто право истраживања руда и копова за једно исто место, решење се по чл. 39. овога закона.

Члан 25.

Ко жели да добије искључиво право истраживања руда и копова на неком месту, мора се за то молбом обратити министру народне привреде.

У молби мора молилац изложити:

а., изложити своје име и презиме, занимање и место пребивања, и приложити надлежно пуномоћије, ако се одобрење за другога тражи;

б., точно назначити окружје, срез, општину, предел и место истраживања;

в., показати, да ли је на томе месту, или у околини коме и какво истраживање већ дато;

г., поднети доказ, да је на томе месту вредно искључиво истраживање предузети и именовати руду или коп, које и како тражити намерава; и

д., поднети доказ, да је он властан управљати својим имањем.

Ако молилац поднетом молбом није испунио прописе рударског закона за добијање искључивог права истраживања руда и копова, позваће се, да у одређеном року исте испуни; ако то не учини, сматраће се, да је од поднете молбе одустао.

Односно преноса искључивог права, као и наследства вреди исто, што је казато за просто право истраживања (чл. 22.).

Члан 26.

Кад се неко пријави са молбом, да добије искључиво право истраживања на месту, на коме је већ другом лицу дато

одобрење за просто право истраживања руда и копова (чл. 22.) и кад министар народне привреде нађе, да му ово треба издати, то ће му учинити по пристанку дотичног простог истражиоца, у колико овај својом изјавом од свог простора буде усугашио.

Члан 27.

Министар народне привреде можи ће дати на једном месту једном истом искључивом истражитељу више простора за искључиво истраживање, ако има празни простим истраживањем незаузети места, или ако се прости најближи истражитељи одреку права на ограничење простора у истражујућем се свом месту; а проситељ докаже, да му је више простора нужно.

У свима овим случајима мора проситељ за искључиво истраживање и ситуациони пртеж целог места поднети.

Члан 28.

Простор искључивог права истраживања јесте хоризонтална површина од 500.000 квадр. метара.

Но ако због заузети у суседству простора, не би један простор изнео подпуну количину метара, истражитељ мора и мању

количину метара за подпуну простор сматрати.

Границе простора за искључиво истраживање означава истражилац, а ограничење овога врши стручна комисија, коју буде одредио министар народне привреде, у присуству месне полицијске власти и једног полицијског чиновника дотичног округа. Све трошкове око ограничења простора за искључиво право истраживања сноси истражилац,

Члан 29.

За сваки ограничени простор на искључиво истраживање, плаћаће истражитељ у име регалног данка државној каси годишње и то у напред, по десет динара, рачунајући од дана, кад је ограничење свршене.

Члан 30.

Одобрење за искључиво истраживање даје министар народне привреде на једну годину дана.

Ко буде искључиво истраживање с подкопом или окном или бушењем одночео, и годишњим известијем показао, да је истраживање прилежно, правилно и непрекидно упражњавао, па представи потребу за продужење искључивог истраживања, мини-

500 000 X 20 -
10.000.000

стар народне привреде одредиће једног стручњака рударског, да на лицу места, о трошку истражиоца, оцени његове наводе. Према овој оцени и саслушању Рударског Одбора министар ће тражено продужење искључивог права истраживања одобрити или не.

Члан 34.

Ко добије одобрење на истраживање просто или искључиво, мора се пре сваког рада споразумети са господаром земље о накнади штете, која би се овим истраживањем нанела; а господар земље дужан је истраживање на својој земљи допустити (чл. 49).

Ако се у том не би могло доћи до споразумљења истражитељ обрати ће се министру народне привреде, који ће по чл. 52. и 53. питање ово расправити, а истражитељ неће моћи истраживање на том месту пре одпочети, док по пропису чл. 53. не да потпуно обезбеђење господару земље.

Члан 32.

У зданијама, зградама, кућиштима и кућним цлацевима, баштама, воћњацима, виноградима и тима подобним, може пристати тек само онда добити одобрење за истраживање, ако поднесе саизвонење господара исти места

По јавним путевима, црквиштима и гробљу, водоводима и вештачким постројењима, и у опште у простору педесет метара око свију места у овом одсеку именованим, неће се никакво одобрење на истраживање давати.

Члан 33.

Истраживање мора се по правилима рударским упражњавати тако, да се не би опасност људима, ни марви, ни имању проузрокovala, нити да се господар земље и без нужде стешњава.

Свака отворена закопина или окна морају ограђена и осигурана бити.

Члан 34.

Ако прости исражитељ противу чл. 33. поступи, и ако годишње известије о раднији својој не поднесе, министар народне привреде, према обстојатељству, моћи ће та квом истражитељу дато право одузети и пре истека рока, или продужење рока одказати.

Члан 35.

У сваком за искључиво истраживање ограниченом простору (чл. 28) дужан је искључиви истражитељ по правилима рудар-

ским поред прописа чл. 33. и прописа чл. 77. још у свом поткопу, или окну, или врту и непрекидно сходно чл., 79., 80., 81. и 82. истраживање упражњавати, и годишње известије о успеху радње подносити. Ко противно учини, подпада дисциплинарним казнама, закоником овим прописанима.

Члан 36.

Ко једном изгуби право истраживања на основу овог законика, не може га опет на том месту добити у течају једне године, а доцније, ако се нико други не пријави за то место, може му се опет дати.

Члан 37.

Без особитог одобрења *министра народне привреде*, истражитељима није слободно руде и копове обделавати ни продавати.

По потреби изаштиље министар народне привреде једног стручњака на лице места, о трошку истражиоца за оцену: да ли је дотична руда изважена истражним радом или обделавањем.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

О повластици на обделавање руда и копова

Члан 38.

Повластица на обделавање руда или копова може се дати:

- а., на копање и вађење;
- б., на испирање и пребирање;
- в., на топљење и израђивање; и
- г., на једно, двоје, или на све.

Члан 39.

Онај, који пре затражи повластицу за обделавање на означеном месту, тај ће такову пре и добити.

Ако се по случају у један исти дан пријави више проситеља за повластицу на једном истом месту, *министр народне привреде* узвешти у обзир јемства, која проситељ за успех обделавања даје, решење, *по саслушању Рударског Одбора*, хоће ли свима, већини или једном и коме од проситеља дати повластицу на обделавање.

Члан 40.

Прозба за ову повластицу, која се има *министру народне привреде* у дупликату поднети, мора садржавати:

а., све што је у чл. 25, прописано;
 б., доказе, да на месту, на ком се повластица за обделавање, тражи, није већ другоме дато одобрење за истраживање нити повластица за обделавање;

в., мора поднети нађену руду или коп са точним описом њиног лежишта, како би се сазнати могло, да ли је количина и каквоћа довољна те да их је вредно обделавати;

г., доказати, да има сам довољно стручне способности, или да има за тај посао лице, које такве способности притежава;

д., означити, да ли на траженом месту, или у околини има земље, воде, шуме или каменог угља (ако за овај повластицу не тражи), који се за радњу употребити могу;

е., разложити план целе радње, и изјавити, хоће ли сам или у друштву и с ким и под којим условима, радити, као и показати капитал који ће моћи на радњу употребити и примљене обvezности испунити; и

ж., захтевати, да министар народне привреде одреди стручну комисију, која ће о трошку његовом на лицу места све што је нужно, точно испитати, као и стручну комисију, која ће такође о његовом трошку да изврши ограничење терена, на коме

повластицу тражи, ако је за то испунио све прописе рударског закона.

Члан 41.

Ако су сви услови у предидућем чл. 40. испуњени, министар ће народне привреде одредити стручну комисију, која ће на лице места изаћи, предмет прозбе точно извидити и о том известије министру народне привреде поднети.

Члан 42.

Комисија ће ова, осим осталога у прозби (чл. 40.) изложеног, нарочито у виду имати:

а., да ли проситељ захтевану земљу, воду, шуму — заиста и у каквој количини имати мора;

б., да ли се за исте цели земља, вода и шума, друга, мање употребителна дати може; и

в., да ли тражену земљу, воду или шуму господар и под каквим условима, уступа.

Све ово ценитеље комисија према стању рудишта, приликама рударским и капиталу молиоца, те према томе и то: колико рудних поља треба молиоцу дати.

Члан 43.

Ако одређена стручна комисија (по одредби чл. 41. овог закона) на лицу места утврди, да је истражилац истражним радовима доиста нашао повољно рудиште за експлоатацију, министар народне привреде по саслушању Рударског Одбора, а по претходном сазнању Министарског Савета, издаће решење истражиоцу, да ће му дати тражену повластицу по прописима овог закона, ако истражилац у одређеном року поднесе ситуациони план рудног простора у дубликату, подељен на онолико рудних поља, колико је стручна комисија одредила, и министар народне привреде одобрио, да му треба дати, и чим рудни простор ограничи стручна комисија, коју министар буде одредио по прописима овог закона.

Члан 44.

У повластици, која ће се на основу комисионог известија и поднетог цртежа дати, биће означеност:

- а., име и презиме, занимање и место обитавања обделатеља;
- б., каква је повластица дата;
- в., број рудни поља са описом руда или конова простор, окружје, срез, општина, место и име предузећа;

г., две сталне точке, од којих је премештање простора и подељење рудни поља чињено, означене бусолом у правцу и растојању по цртежу ситуационом; и д., време, на које је повластица дата.

10.0.00
Члан 45.

Рудно поље јест хоризонтална површина у виду правоугоника од сто хиљада квадратни метара, које хоризонталне стране најмање две стотине, а највише пет стотина метара износити могу, а падне стране безкрајно у дубину иду.

При означавању рудни поља, морају се ова тако полагати, да, колико је могуће, једно до другог леже, те да више њени једну целу фигуру образују; растојање између једне и друге фигуре, ако су рудна поља на више места узета може се поделити међу обделатељима суседни рудни поља.

Више рудни поља, једно до другог сачстављени, сачињавају простор рудни.

Фигуре старих трошквишта и тохионичких остатака не морају бити везане (сачстављене) једна с другом, па да сачињавају рудна поља једне повластице; но ако су one у неаосредној близини, онда се сма-

трају као састављена рудна поља и припадају једној повластици.

Члан 46.

Повластица за обделавање руда и копова даје се на педесет година, рачунајући од дана кад је министар народне привреде повластицу подписао.

Министар народне привреде, по саслушању Рударског Одбора, а по одобрењу Министарског Савета, може државне руднике и рудишта дати под закуп за обделавање на уговором одређеним број година. Уговорима о закупу служиће за основицу односно рада — експлоатације — претписи овог закона.

Члан 47.

Ко руде и копове, као повластичар на извесном руднику за 15 година правилно обделава и своје обавезе тачно по овом закону испуњава, по оцени министра народне привреде, решењем Министарског Савета добиће право господарства на рудник, ако ово затражи.

Господар рудника плаћа све регуларне данке држави по овом закону.

Члан 48.

Онај, који по предидућем чл. 47. не добије право господарства над рудником, а желео би и даље, пошто рок у чл. 46. прописани пропаде, на истоме месту обделявати, мора се тога ради десет година пре него је рок истекао, обратити с прозбом министру народне привреде. Иначе првенство права на то исто место опредељава министар народне привреде.

ГЛАВА ПЕТА

О одногајима између рударски предузвимача и господара земље, воде и шума о уступању ови и о накнадама

Члан 49.

Земљу, која је нуждна за обделавање руда и копова, дужан је господар исте за пристојну накнаду уступити на употребљење.

Члан 50.

Обделатељ руда и копова само онда, ако је осведочено, да ће моћи постојаво обделавање продужити, има право захтев-

вати, да му господар земљу у собственост на обделавање за накнаду уступи.

Исто тако има право и господар земље захтевати, да му се сва земља одкупи, ако је она тиме такораскомадана, да се остатком не може користно служити.

Члан 51.

У оним местима (чл. 32), где није слободно истраживање руда и копова предузимати без одређења господара земље, моћи ће обделатељ захтевати, да му се дозволи водоводе испод земље провести, и то само у случају, ако би посве немогуће било то учинити другим путем, или би се могло, али с особито великим трошком.

Но и такови водоводи морају се тако утврдити, да не буду ни мало опасни, а да буду дуготрајући: обделатељ и у овом случају остаје одговоран за сваку штету, која би се коме водоводом догодила.

Члан 52.

Ако се дотична лица с господаром земље не би могла сложити о уступу на употребљење (чл. 49.) или у собственост (чл. 50.), онда ће министар народне привреде, поступивши и овде, као што је прописано у чл. 41. и 42., ово коначно расправити.

Члан 53.

Ако се пак иста лица о цени закупа или одкупа не би могла угодити, онда ће на захтевање буди које стране министар народне привреде поступити по прописима закона о експропријацији постојећег.

Члан 54.

Премеравање и обележење руднички гралица за искључиво истраживање (чл. 28) или обделавање (чл. 43) на површини земље, дужан је сваки господар земље дозволити, но истражитељ или обделатељ мора му дати сразмерну накнаду за штете, ако тим какве буде (чл. 53).

Члан 55.

Воде, које би биле нуждне за обделавање, мора господар њиву као и обделатељ један другом уступити, у колико то полицајним наредбама, јавноме реду или користима обште народне привреде не било противно.

Извиђење тога бива по прописима за земље (чл. 52), а што се накнаде за то тиче, по прописима, по којима се определује цена за земљу (чл. 53).

Члан 56.

Ако је рудни простор на земљи правитељственој или државној, обделатељ има право да располаже, како њеним природним силама тако и плодовима, као: водопадима, рекама, травом, жиром, воћем и т. д., но то у колико не би задобивеним правима приватни лица или обштим законим прописима противно било; за подизање пак зданија и зграда мора обделатељ увек имати предходно дозволење од министра народне привреде.

Члан 57.

Ако је на рудном простору, био он на земљи правитељственој или државној, или земљи, која припада приватном лицу, постојало већ обделавање руда или копова, па би се на истом налазило зданија и зграда за рудничке цјели потребни, а нови обделатељ с господаром ови о цени за одкуп или закуп не би се погодити могао, поступиће се по прописима, како се цена опредељује за земљу (чл. 52 и 53). Зграде и зданија на правитељственој или државној земљи без одобрења министра народне привреде подигнута, не мора нови обделатељ на себе примити.

Члан 58.

Ако се у рудном простору налази правитељствене или државне шуме, оне се уступају на употребљење према потреби обделатељу без икакве накнаде за чисто рудничке цјели под условом, да уступљену му шуму он о свом трошку премери, претеж начини и шуму на сече подели, па да тако подељену шуму строго по правилима за подизање шума употребљава, подиже и негује, као што ће се поступање са шумама вршити у опште по закону о шумама.

У колико ће се и под којим условима дрва из ови шума смети употребити и за ванрудничке цјели, зависиће од нарочитог решења министра народне привреде.

Но правительство задржава право, да може у уступљеним обделатељу шумама потребну гору бесплатно сећи за своју или опште народну потребу.

Члан 59.

Ако не би на истом рудном простору довољно или никако правитељствене или државне шуме било, а у околини истог простора би се такови налазило, онда ће министар народне привреде према потреби рудника одредити потребан простор ове

шуме, коју ће обделатељ под условима, у предидућем члану изложеним употребљавати.

Члан 60.

Ако на уступљеном рудном простору и у околини не би било ни правитељствени ни државни шума, него би се могле употребити шуме манастирске или обштинске, министар народне привреде може према потреби манастирској или обштинској одредити обделатељу количину дрва, коју он у истој шуми сме да сече, под условом, да он за то по процени вештака (чл. 52 и 53) господару шуме накнаду даје.

Члан 61.

У колико би потребно било обделатељу из шуме приватни лица дрва узимати, зависиће јединствено од њине међусобне погодбе.

ГЛАВА ШЕСТА

О правима рударски предузимача и о рударским друштвима

Члан 62.

Ко по чл. 47. не добије право господарства над рудником сматра се само као за-

купач (чл. 677. и остали законика грађанској рудника (чл. 46), и он ће моћи ово право на другога пренети само у толико, уколико то одобри министар народне привреде.

Члан 63.

Рудна поља, копаоници и топионице и за њи заузете земље, шуме, воде, зданија и зграде подземне и на површини земље, за рударске цјели опредељење, сачињавају непокретно имање рудника и морају се у рударске књиге завести.

Чим једно или друго зданије не буде на рударске цјели употребљавано, има се то у рударским књигама исправити.

Члан 64.

Као прибор и покретно имање рудника каквог сматра се: марва, машине, оруђе, грађа, справе, помоћни свеколики материјали и друге спреме за радњу.

Члан 65.

Одвојено дата рудна поља или простори, припадали они једном или више обделатеља, могу се уједно саставити по молби дотични обделатеља:

а., ако непосредно једно до другога леже;

б., ако се копаоници и топионице сјединењем пробитачније могу обделавати; и
в., ако и у колико одобри министар народне привреде.

У молби за сјединење морају се поднети ситуациони цртежи рудника, који се сјединити имају, повластице и план целе радње као и извод терета из интабулациони књига, ако би на њима интабулација било.

Члан 66.

Исто тако и тим путем могу се сјединети копаоници и топионице (чл. 65) раздвојити, но у једном и у другом случају има се министру народне привреде јавити, да би се по одобрењу у књигама рударским то завести и исправити могло.

Члан 67.

Повластицом добија обделатељ искључиво право не само на означене руде и копове, но и на остале, које би у датом му времену и простору пронашао.

Члан 68.

Повластицом обделатељ добија право:
а.. да своје копаонике у свом простору развија, одкопине, закопине, подкопе и окна отвара;

б., да топионице, самокове, зданија и зграде за радњу и за персонал свој подиже;

в., да подземне зграде и сваког рода монтажне и справе за олакшицу радње постројава;

г., да прави водоводе и јазове, путове и железнице на терену своје повластице и ван ње у колико то буду захтевале рударске потребе, мостове, смештишта за измет руда и копова и места за жежење угљена.

д., да упражњава у својим радионицама занате нужне за рударску радњу;

е., да подиже магацине, бараке и гостионице искључиво за спађевање свог персонала и раденика раном и осталим потребама, без да при продаји ови предмети раденицима и персоналу сме рачунати за себе занатску добит; и

ж., да одкаже радњу у оним рудним пољима, која су исцрпена, или која су се показала непотребна руднику, и онда тим губи искључиво право на иста поља, као што му пада и дужност на та поља, даље регални данак плаћати.

Члан 69.

За извоз своји рударски производа, били они још у виду сирове руде или кона,

или ма у ком виду израђени, као и за увоз машине, оруђа грађе и помоћног свеколиког материјала, које обделатељ или искључиви истражилац за своју рудничку радњу потребује, неће он плаћати ни извозну ни увозну ћумрчину.

У погледу свих ових и других олакшица, поступаће се на царинарницима по одредбама закона о потпомагању домаће радиности (индустрије).

Члан 70.

Право на обделавање руда и копова, могу поједина лица или више њи у дружини добити.

Члан 71.

Уговори и статути друштва, као и преиначење ови, морају се свагда министру народне привреде поднети на одобрење и на завођење у књиге рударске, и она писмена тек ће важити од дана овог одобрења.

Члан 72.

Друштво рударско мора имати своје име и свог управитеља целе радње, потребне заступнике и пуномоћнике а тако исто и стручне предстојнике поједини стручни радња.

Члан 73.

Уговори и пуномоћија како управитеља тако и остали органа друштва, у којима се сва овима дата права и наложене дужности изложити имају, као и измене у овима доцније учињене, мора друштво подносити министру народне привреде на одобрење.

Ова одобрена писмена мора друштво и путем званичних новина објавити.

Члан 74.

Друштво се мора сваке године један пут у скуп састављати. Место састанка одређује само друштво или управитељ. О овоме мора се претходно известити и министар народне привреде, како би и он свога комисара у скуп послати могао.

Члан 75.

Прописи трговачког законика односе се и на ова рударска друштва, нарочито о књиговодству, у колико није што особито предстојењим закоником наређено.

ГЛАВА СЕДМА

О дужностима рударских предузецима

Члан 76.

Сваки истражитељ и сваки обделатељ обvezан је у радњи својој:

а., старати се о свакој могућој сигурности за лица и имања; и

б., радњу своју по прописима овог законика одночети и непрекидно водити.

Члан 77.

Нарочито истражитељи и обделатељи дужни су ради безбедности (чл. 76., точка а) строго на то бдити:

а., да су сви отвори површине (закопине и окна) ограђени и осигурани, да не би људи и животиња у њи упадали;

б., да су копаоници сваког рода подупирани или подзиђивањем осигурани од сурвања;

в., да се тавани у окнима дубљим од двадесет метара сходно оплате, лествице и у обште све справе за извлачење и спуштање осигурују, и да се сваки дан ове пре гледају;

г., да се особито обрати пажња на запаљиве материје и набаве средства за брзо гашење;

, д., да се предострожно нази да буде промаје воздуха у копаоницима; и

е., да се употребљавају сходне лампе у копаоницима, где би запаљивог гаса било.

Члан 78.

Министром народне привреде постављена надлежна власт, чим опази или дозпа, да је нешто у каквом руднику противу прописа сигурности учињено, или пропуштено да се учини, дужна је сама непосредно, или и средством вештака одредити начин, како ће се неуредности одклонити, назначивши рок за то; а у случају, који одлагања не триpi, власт ће и сама наредити извршење о трошку обделатеља.

Члан 79.

За непрекидни рад (чл. 76. точка б) у простору искључивог истраживања (чл. 28) или обделавања (чл. 45) мора се сваког радног дана употребити толико радника (рачунајући надницу осам до дванаест сати) колико изискује потреба места и цељ рада.

Најмањи број надница дневни определава министар народне привреде по саслужању истражитеља или обделатеља према поднетом годишњем плану радње (чл. 83).

Осим тога мора се сваки главни подкоп или окно увек тако обдружавати, да се кроз њега безопасно може пролазити. Одкопавање пак мора се тако вршити, да даље одкривање руде не буде без нужде отештапо. Као противзаконски отештање сматраје се и онај случај, кад истражитељ, обделатељ или ма ко с његовим знањем хотимице затрипа и прекрије место какво, да други не може руду наћи.

Члан 80.

Ако се прописана непрекидна радња (чл. 79) у датом рудном простору не може одржати, и обделатељ докаже, да је та немогућност настала због спољашњи препрека, као н.п. због обште сметње у трговачком обрту нарочито због рђаве продије производа, због политичне сметње или рата у околини предузећа, или обште глади, или због подземни препрека у самом раду, као: непредвидимог сурвања, навале воде и т. д., добиће он од министра народне привреде допуштење, да може радњу обуставити за неко определено време, које се по околностима и продужавати може.

Продужење обуставе преко једне године дана може само по точном комисионаром извиђењу (чл. 78.) министар народне

привреде дозволити. Но и кад се обустава радње допусти, обвезан је обделатељ рудник у добром и употребљивом стању (чл. 77) обдружавати.

Члан 81.

Догађаји, који радњу копаоника ма и за кратко време немогућном чине, морају се за петнаест дана министру народне привреде доставити, а он ће или исследовање (чл. 78) на лицу места наредити или истражитељу или обделатељу наложити, да од времена на време о успеху за продужење рада известије подноси.

Члан 82.

Нађе ли министар народне привреде, да су прописана непрекидна радња (чл. 79), или припреме за продужење рада (чл. 80.), недостаточне или невероватне или непомуздане, или ако се суседи буду жалили, да им се тиме препреке или штета причинјава, он ће посредством вештака (чл. 78) предмет извидити, и по томе управу и величину рада прописати, по којој се истражитељ и обделатељ морају управљати. Ко по тому не поступи, казниће се по члану 136.

Члан 83.

Сваки обделатељ обвезан је годишњи план своје радње бар месец дана пре истека године *министру народне привреде подносити на увиђај и одобрење*, о томе пртеж сачинити и на истом сва окна, и подкопе са крацима назначити тако, да се свака даља подземна радња видити може.

Министар народне привреде има право и преко године ове пртеже прегледати, копирати и нима се ползовати.

Члан 84.

Сваки искључиви истражитељ и сваки обделатељ дужан је *министру народне привреде* доставити од целокупне радње своје годишње известије, у коме ће сва послена одношења разложити; к томе назначити број и својства своји раденика, њихову фамилију и остала послена одношења, нужна за статистичне податке.

Годишње известије заједно са пртежом (чл. 83.) мора се најдање по истеку рачунске године за три месеца *министру народне привреде* подносити

Члан 85.

Сваки искључиви истражитељ и обделатељ одговоран је *министру народн*

привреде за неизвршење прописа рударског законика.

Обделатељ је и онда одговоран, кад свој рудник другоме под закуп уступи, или му у том случају припада најнада по грађанском законику од закупца.

Члан 86.

Сваки обделатељ, који у окружењу, где се рудник налази, не станује дужан је имати у истом окружењу свога пуномоћника, који ће обделатеља представљати и за њега одговарати.

Овај исти пропис односи се и на друштва, који представник не обитава у том окружењу.

Члан 87.

Ако обделатељ умре или под стечијте падне, или под старатељство дође то ће надлежни суд о томе *министру народне привреде* известити и јавити му ко је постављен за старатеља рудника.

ГЛАВА ОСМА

О међусобном одношају рударски
предузимача

Члан 88.

Сваки обделатељ чим дозна за какви несрћни случај у суседном предузећу, дужан му је у помоћ притећи са свима својим радним силама, које му на расположењу стоје, у колико тиме не би његов рудник штету трпио, за што ће сразмерну накнаду добити.

Члан 89.

Исто тако обвезан је сваки обделатељ за пристојну накнаду, у колико то не би његовом руднику на штету било, по нужди дозволити:

а., суседном обделатељу, да се послужи његовим подкоњима, окнima, машинама за вађење руде, воде и промају ваздуха и гашење пожара, путевима и т. п.; и

б., да се кроз његов рудни простор помоћни подкоп или окно или одушка за промају ваздуха отвори, и преко нужни путови и водоводи на површију проведу.

Руде или копови, у помоћним подкоњима или окнima извађени, припадлеже ономе чији је простор, и морају му се по накнади трошкова, око вађења учињени уступити, ако ји он устражи.

Члан 90.

Ако се дотични обделатељи не би споразумети могли, да ли је у горе по-менутим приликама (чл. 88. и 89.) случај нужде министар ће народне привреде посредством стручне комисије (чл. 52.) то решити. Што министар народне привреде реши, то је коначно.

Министар ће народне привреде у исто време, ако се дотичне стране не би могле за накнаду споразумети, наредити, да се накнада определи преко вештака прописаним начином одређени (чл. 53).

Незадовољна страна с ценом, коју вештаци определе, може се надлежном суду обратити, и тражити, да се питање о количини цене пресуди (чл. 53).

Члан 91.

За штету, која се учини предузећу извршењем ове службености (чл. 88. и 89.), одговара обделатељ, коме је службеност дата.

ГЛАВА ОСМА

О међусобном одношају рударски
предузимача

Члан 88.

Сваки обделатељ чим дозна за какви несретни случај у суседном предузећу, дужан му је у помоћ притећи са свима својим радним силама, које му на расположењу стоје, у колико тиме не би његов рудник штету трпио, за што ће сразмерну накнаду добити.

Члан 89.

Исто тако обвезан је сваки обделатељ за пристојну накнаду, у колико то не би његовом руднику на штету било, по нужди дозволити:

а., суседном обделатељу, да се послужи његовим подкопима, окнима, машинама за вађење руде, воде и промају ваздуха и гашење пожара, путевима и т. п.; и

б., да се кроз његов рудни простор помоћни подкоп или окно или одушка за промају ваздуха отвори, и преко нужни путови и водоводи на површину проведу.

Руде или копови, у помоћним подкопима или окнима извађени, припадлеже ономе чији је простор, и морају му се по накнади трошкова, око вађења учињени уступити, ако ји он устражи.

Члан 90.

Ако се дотични обделатељи не би споразумети могли, да ли је у горе по-менутим приликама (чл. 88. и 89.) случај нужде министар ће народне привреде посредством стручне комисије (чл. 52.) то решити. Што министар народне привреде реши, то је коначно.

Министар ће народне привреде у исто време, ако се дотичне стране не би могле за накнаду споразумети, наредити, да се накнада определи преко вештака прописаним начином одређени (чл. 53).

Незадовољна страна с ценом, коју вештаци определе, може се надлежном суду обратити, и тражити, да се питање о количини цене пресуди (чл. 53).

Члан 91.

За штету, која се учини предузећу извршењем ове службености (чл. 88. и 89.), одговара обделатељ, коме је службеност дата.

Члан 92.

Ако се подземним копаоницима суседни копаоници сукобе, дужни су суседи посредством рударског инцинира означити себи границе и ове се држати.

Не сложе ли се обделатељи у томе, министар народне привреде одредиће рударског инцинира да границе определи, и о томе ће једног и другог обделатеља у знање поставити.

До овог опредељења морају обе стране радњу у сукобним копаоницима зауставити; али ове такође држати отворене, да се кроз њи пролазити може.

ГЛАВА ДЕВЕТА

О одношају рударски предузимача према њиовим званичницима и раденицима

Члан 93.

О службеним одношајима надзоратеља и раденика при сваком руднику мора се прописати ред, који ће се министру народне привреде на преглед и одобрење поднети, по одобрењу овом у заведењу обзнатити, и у радионици испуњавања ради држати.

Тај ред садржаваће нарочито:

а., списак надзоратеља и радника по класама, њиове послове, употребљавање на рударски рад жена и деце с призрењем на дечију дорасlost и време одређено законом за обучавање;

б., одношаје између надзоратеља и радника;

в., време и трајање рада;

г., обхођење у раду и изван рада;

д., опредељење плаћања;

е., накнаде у случајима болести и one-
рећења;

ж., казни, биле оне новчане или рад
без плате; и

з., случаје, кад одношаји службе пре-
стају.

Члан 94.

У колико уговором или распоредом рада није условљено, могу званичници и надзоратељи само после петнаестоднев-
ног одказа рад оставити или из рада од-
пуштени бити.

Члан 95.

Званичници, надзоратељи и раденици учинивши се повинним преступљења по
закону кривичном, могу одма из службе

одпуштени бити, ма да у службеном уговору какво друго наређење о томе постоји.

Члан 96.

Исто тако могу се одпустити без одказа и они, који су се показали неверни, који нису приљежни и који су рђавог понашања према старијима; даље који са својом дужношћу неслажући се споредни посао воде, или се оним, што су у својој служби дознали и искусили, па штету свог господара служе.

Члан 97.

Договарање рударски раденика у тој цели, да се противљењем у раду и дужности, или употребљавањем других средстава изнуди повишица плате, или други услови рада, казниће се по казнителном законику чл. 382. точки 1.

Члан 98.

Без одказа могу из службе изаћи раденици и надзоратељи због злостављања; званичници због понижења; даље због неиздавања уговореног продовољства, точног и на време неисплаћивања наднице и плате; и у обште због неизвршења других

точака уговора могу раденици, надзоратељи и званичници службу оставити, само кад просто то господару јаве.

Члан 99.

Сваки истражитељ и обделатељ дужан је са својим персоналом и раденицима бар свака три месеца, а при иступању из службе или рада одма прорачунати се и плату им издати. Зато, што се раденик код истражитеља или обделатеља зајдио, не може се раднику иступање из рада закратити.

Члан 100.

На заслугу раденика и настојника, који подплатом месечном или годишњом служе, не може се више него на четвртину заслуге зајт ставити; на заслугу пак они раденика, који као надничари раде, не може се никаква забрана ставити.

Члан 101.

При сваком руднику има се о радницима и надзоратељима уписна књига водити. Ова се мора на захтевање и рударској и полицијској власти подносити.

Члан 102.

Сваком раднику или надзиратељу мора се при изласку дати одпусна књижица, у којој ће му се означити категорија, у коју спада, време, за које је у братинску касу улагао и којој братинској каси приналежао, и дан ступања и изласка из рада

Рударски раденици и надзиратељи без одпусне књижице не смеју се у рад прими ни из рада одпуштати.

ГЛАВА ДЕСЕТА

О рударско-братинској каси

Члан 103.

За потпомагање рударских надзорника и радника, њихових удовица и неуполнолетне деце образују се рударско-братинске касе и то:

I. Рударско-братинска каса свију рударских надзорника и радника у Србији за инвалидску помоћ и пензије; и

II. Рударско-братинска каса при сваком руднику или више спојених по одобрену-

министра народне привреде за помоћ у случају болести и смрти.

Рударско-братинска каса ослобођава се свију државних и општинских терета.

Члан 104.

Сваки стални рударски надзиратељ и раденик, примљен у рудник као члан, и сваки обделатељ као основатељ морају у братинску касу улагати определене прилоге:

Рударски надзорници и радници улажу од своје зараде 3%, за рударско-братинску касу инвалидску и за пензије; а 2% за рударско-братинску касу за помоћ у случају болести и смрти.

Господари, повластичари или закупници рудника додаваће још 50% од целокупног улога својих рударских надзорника и радника од које суме 30% иде у рударско-братинску касу за инвалиде и пензије, а 20% у рударско-братинску касу у случају болести и смрти.

У рударско-братинску касу за инвалидску помоћ и пензије има ће унети $\frac{3}{4}$ садањег капитала свију рударско-братинских каса а $\frac{1}{4}$ оставити сваком руднику за рударско-братинску касу за случај болести и смрти.

У рударско-братинску касу за инвалидску помоћ и пензије, имају се уносити, поред одређеног улога још и све казне прописане и изречене по овом закону и правилима за обделаоце; а све новчане казне изречене од стране обделаоца над њиховим раденицима и надзорницима уносе се у рударско-братинску касу за помоћ у случају болести и смрти.

У току 1900. године имају се по пропису овог закона и правила, која буде министар народне привреде прописао, обравзовать рударско-братинске касе за све руднике у Србији. У поменутим правилима биће предвиђено, како ће се и где депоновати капитални братинске касе и ко ће њима руковати.

Члан 105.

За сваку братинску касу за помоћ у случају болести и смрти морају обделатељ или управитељ предузета са садејством одбора, који ће раденици саставити, статуте начинити и министру народне привреде на одобрење поднети.

Члан 106.

Ови статути морају садржавати:
а., услове за улог у братинску касу, установљење књига за уписивање улож-

ника и улога, као и начин, како ће се те књиге у добром стању и поретку држати;
б., начин наплаћивања:

в., правила, по којима ће се подпомагања из братинске касе чинити;

г., услове под којима се добија и губи право на подпомагање из братинске касе;

д., начин осигурања и управе капитала братинске касе, јемство за исту, испитивање и одобравање рачуна;

е., уплив, који уложник може на то имати,

ж., међусобни одношај више рударско-братински каса, које су сједињене; и

з., располагање с капиталом у случају престанка рудника, за који је братинска каса основана.

Члан 107.

Сваки повластичар или закупац обвезан је, да одмах при отпочињању свога рада на руднику по пропису овога закона обрачује рударско-братинске касе, а ако стање ових каса, у почетку радње, не би било довољно, да даје потребну помоћ за лечење и издржавање оболелим радницима, дужан је повластичар — односно закупац, да то сам чини у колико је то предвиђено правилима братинске касе.

ГЛАВА ЈЕДАНАЕСТА

О плаћању рударских такса

Члан 108.

За свако дато рудно поље (чл. 45) плаћаће обделатељ државној каси као регални данак **по 12 динара** у напред годишње и то свагда у почетку рачунске године, радило се на њему или не радило, било користи или не.

Члан 109.

Осим плаћања у чл. 108. изложеног, плаћаће обделатељ још један по сто од вредности продати **или без продаје ма како употребљених** производа, били они у сировом стању т. ј. у стању, у ком се производи зову руда или коц, или били они у израђеном стању и. пр. претопљеном, кованом, или ма како прерадјеном.

Цена продаје разуме се свагда цена на месту произвођења, дакле у руднику: но ако би се производи из копаоника, топионице или радионице даље куд носили, па тамо продавали, тад се имају од цене продаје одбити превозни трошкови, и остатак ће се сматрати као горе речена цена продаје.

8200.50
Ч 0000 53

За прерађивање старих згура и топоничких остатака оставља се министру народне привреде да повластицом уговори, колико ће обделатељ згура плаћати било на вредност саме згуре било на вредност продуката, који се добили буду*).

Члан 110.

Обделатељ плаћаће такође законима објавим прописане данке и прирезе у оној општини, којој рудник припада.

Члан 111.

У случају, кад радња у руднику у првом развијку свом не може због важни узрок никакву асну давати, или ако се у радњи доцније појаве такве сметње, да радња не може никакве асне имати, онда се може, пошто се о томе посредством вештачке комисије уверење прибави по одобрењу министра народне привреде обделатељ предпоменутог плаћања (чл. 109) за извесно време од части или сасвим ослободити.

Члан 112.

Да би се ово плаћање (чл. 109) уредно извршити могло, обделатељ ће дужан бити

*) Ова је допуна од 21. јула 1877. године.

министру народне привреде од целокупне радње своје поднети точан извод рачуна из књига своји, у коме ће изложити каквоћу и количину извађене руде, или копа, од ови израђене производе, затим количину и цену продате руде, копа или производа и то, да ли је у земљи или изван границе коме продато и на коме је месту извезено, као и количину заоставшег; к томе, количину употребљеног горива и осталог материјала у радњи својој.

Извод рачуна, заједно с припадајућим исплатама, поднеће се министру народне привреде с годишњим известијем (чл. 84).

Члан 113.

За испитивање и уверење о тачности извода има право министар народне привреде захтевати од дотичног обделатеља објаснења, а по потреби наредити и само прегледање књига.

Члан 114.

Ако је од горе поменути исплата више урачунашто и наплаћено, обделатељ може у течају године од поднети рачуна с доказима захтевати, да му се вишак врати, као што и правитељство има право, за

случај, ако је мање наплатило, него што му припада, овај ненаплаћени остатак накнадно тражити.

ГЛАВА ДВАНАЕСТА

О надзорној власти, као и о ислеђењу и суђењу дисциплинарни иступљења

Члан 115.

Министар народне привреде има настављавати, да се дужности, које су рударским истражитељима и обделатељима овим закоником прописане, точно извршавају, и он ће у сваком случају дејствовати, где се потреба покаже, за одржавање и унапређење рударски предузећа, а особито ствараће се за јавну сигурност.

Све, што се на то односи, има се званичним начином упражњавати.

Члан 116.

Министар ће народне привреде посредством вештака:

а., све копаонике, топионице и остале радионице од времена до времена проматрати и о њиовом се стању уверавати;

б., одређивати комисара, који ће сваку радњу прегледати; таквом комисару дозвољено је у планове радње и цртеже (чл. 84) и књиге рачунске (чл. 112) рудника загледати, и о томе министра народне привреде извештавати, али он је обvezан сваку и најнезнатнију тајну радње чувати;

в., чинити сва расположења, која су нујна, дасе закони прописи точно извршују;

г., за случај опасни догађаја, који би се рас прострети и тиме у руднику у обште зле последице принети могли, власт ће рударска, била позvana од кога или не позvana, настати, да се за одклонење све могуће учини; но тим не допушта се власти ни комисару, да се мешају у чисто манипулативне и економне послове рудника.

Члан 117.

Догоди ли се при руднику случај, који прети сигурности личној или сигурности имања, водни извора, шума зданија или други зграда министар ће народне привреде и средством надлежне полицијне власти предузети нужна расположења за предупређење (чл. 78).

Члан 118.

Сваки истражитељ, обделатељ или његов заступник, дужан је догађаје овог рода

(чл. 117) одма јавити најближој рударској или полицајној власти.

Члан 119.

Министар народне привреде има право производе домаћи рудника за правитељствену потребу куповати по цени, која ће се одређивати узајамним споразумљењем с дотичним обделатељем.

У случају неспоразума важиће цене признатих металних — берзанских пијаца у Европи, по одбитку свију трошкова преносни до узете пијаце за продају.

Ако би каква места, која исте руде и копове производе, ближе лежала, онда ће се при одређивању цене у рачун узети и средње цене ови места с изоставом из рачуна они прво поменути пијаца по реду њиове веће удаљености.

Члан 120.

Министар народне привреде прописаће правила и формуладе за поднашање:

а., цртежа ситуациони и копаонички, известија годишњи о радњи;

б., извода рачунски о производима про датим и заоставшим; и

в., Министар народне привреде пропи саће формуларе за вођење књига код свију

рударских предузећа. Ове ће књиге министар и потврђивати.

Члан 121.

Код миристарства народне привреде водиће се особене књиге, у којима ће се заводити:

а., свако одобрење за истраживање, свако овлашћење за обделавање, преиначење, продужење и одузимање ови;

б., свако одобрење и овлашћење заводиће се у целом свом садржају и према предмету остављаће се један или више отворени листова за преиначења, продужења и одузимања;

в., ове рударске књиге министерства стајаће сваког отворене на увиђење и копирање с тим, да се за сваку копију и потврђење плати прописана такса; и

г., водиће се дневник о приходима ревалних данака, о приходима и расходима свију рудника — приватних и државних, као и о свима казнама, изреченим по прописима овог закона.

Члан 122.

Ислеђење дисциплинарних рударских иступа и изрицање казне по истима врши министар народне привреде. Против ре-

шења министра народне привреде осуђени може се у законом року жалити Државном Савету и решење Државног Савета извршио је.

Но ако је кажњиво дело такове привреде, да подпада под закон кривични, онда ће се извиђај и суђење дела ушутити на даљи поступак полицијској власти, која је и по својој дужности дужна да чини потребне кораке по оваким делима.

Члан 123.

Министар народне привреде, чим му случај рударског иступљења до знања дошао буде, изискаће од обвињеног изјасненje о делу, за које се окривљује, а по потреби и природи предмета учиниће нујно извиђење посредством једног или два вештака.

Изследовање пак посредством три или више вештака чиниће се само онда, ако је кривица већега рода, и предмет је од веће важности.

Сва исказивања обвињеног као и сведока, који се по потреби имају код суда заклети, као и само вештачко извиђење стављаће се на протокол.

Члан 124.

На основу извршеног ислеђења од стране рударског одељења министар народне привреде, по саслушању Рударског Одбора, изрећи ће казну по проглесима овог закона, у колико то њему спада у надлежност.

Члан 125.

Противу решења министра народне привреде може се осуђени жалити Државном Савету.

Члан 126.

Министар народне привреде решава и о накнади трошкова, које обделаоци рудника имају да накнаде за извиђај по њиховим кривицама.

А ако је кривицом и штета коме учињена, расправа о томе припада у надлежност грађанских судова, по тужби оштетенога.

Члан 127.

Трошкови око ислеђивања кривице падају на осуђеног, а трошкове око приватније расправа и послова плаћају стране, које су дале повода тој распри.

ГЛАВА ТРИНАЕСТА

О казни иступљења законика рударског

Члан 128.

Сва дисциплинарна иступљења против овог законика казниће се новчано од 50 до 500 динара, у повтореном случају, т.ј. ако би се ко у течају исте године више пута повиним такови иступљења учинио, могу казни двојином веће бити но оне у истој години због предходеће кривице изречене; не могу пак никако у једанпут више од 1200 динара износити.

Највише дисциплинарне су казни пак одузетак права на даљу радњу, било на време или за свагда, у случајима где те казни у овом законику изложене стоје,

Но сва преступљења и иступљења противу личне сигурности имања, проузроковане неупотребљењем нужне предосторожности, казниће се по казнителном законику.

Члан 129.

Ко без одобрења руде и копове истражује, казниће се новчано 50—500 динара; ко по други пут то учини или ко

под особито отештавајућим околностима, казна је двогуба.

Члан 130.

Истражитељи, који извађену руду или коп без одобрења министра народне привреде продају, или прерађују (чл. 37) казниће се с ономико, колико прерађена руда или коп вреди. У повтореном случају може се одузети право на даље истраживање.

Члан 131.

Ако обделатељ пренебрегне да стави нужну објаву у званичним новинама за добивену повластицу на обделавање (чл. 44), за сједињавање или раздвајање рудни поља (чл. 65 и 66), и ако пренебрегне министру народне привреде да јави уступање рудника под закуп (чл. 85, одељак 2) казниће се новчано од 50—300 динара; у повторном случају двогубо.

Члан 132.

Ако обделатељ под чл. 58. шуме не премери уредно и по правилима шумарским на сече не подели, не употребљава и не негује, биће казњен у сваком поједином случају од 50—500 динара, поред накнаде

штете, ако какве буде; у повтореном случају казн ће се удвајати, а може му се и право уживања шуме на време или по околностима и на свагда одузети.

Члан 133.

Ако друштво рударско уговоре и ставте своје не би министру народне привреде на одобрење и потврђење поднело (чл. 71.), ако се друштво не би годишње састајало, и о томе предходно не би министру народне привреде известило (чл. 74), подпада под казн од 50—300 динара; у повтореном случају казниће се двогубо.

Члан 134.

Ако друштворударско не испуни услове чл. 72., 73. и 86., казниће се са 50—300 динара; у повтореном случају казн је двогуба.

Члан 135.

Сваки истражилац, а тако и обделатељ, који противу чл. 35. и 77. овог законика поступе и не осигурају довољно опасна места, подпадају под казн од 50—500 динара, и у повтореном случају двогубој казни; а у случају веће грозеће опасно-

сти, продужене и увеличане нехатости, према обстјателству, може поставити *министар народне привреде* о трошку рудника лице, које ће радњом руковати за определено време; па ако и то не буде довољно, одузеће се повластица, било за време или на свагда.

Овим се не укида надлежност полицијне и судске власти, да по свом позиву у овим случајима сходно закону раде.

Казна по одредби овог члана примењиваће се и на предузимаче каменолома.

Члан 136.

Ако искључиви истражитељи или обдатељи раде противу прописа чл. 35., 79., 80., 81. и 82., и радњом престану, без да *министру народне привреде* јаве и одобрење на то од њега добију, подпадају под казн од 50—300 динара; у случају повторења, казниће се они с 300—500 динара; а ако и та казн остане без успеха, одузеће им се одобрење или повластица.

Члан 137.

Ко пропусти у означеном времену план радње, пртеже копаоника (чл. 83) годишње известије и статистична data (чл. 84) под-

иети подпада под казн од 50—300 динара. Поред казни моћи ће *министр народне привреде* наредити, да се све то о трошку обделатеља изврши.

Члан 138.

Ко пропусти испунити прописе чл. 92., подпада под казн од 50—500 динара; у повтореном случају казн је двогуба.

Члан 139.

Ко пропусти испунити прописе чл. 93. и ко слабу и недораслу децу на рад у копаоницима или на површини земље употребљава, подпада под казн од 50—300 динара.

Члан 140.

Ко поступи противу прописа чл. 94., и ко пропусти са својим персоналом и радницима бар свака три месеца, а при иступању њивом из службе или рада одма прорачунати се и наплатити (чл. 99), или ко пропусти при изласку њивом одлусну им књижицу издати, или ји без такове у рад приими (чл. 102), и ко пропусти уписану књигу водити, и ову на захтевање подносити (чл. 101), подпада под казн од 50 до 300 динара; у повтореном случају двогубо.

Члан 141.

Ако обделатељ или друштво пропусте испунити прописе о рударско-братинској кази (чл. 103, 105, 106 и 107), подпадају под кази од 50—500 динара; у повтореном случају наредиће министар народне привреде, да се то о трошку рудника изврши.

Члан 142.

Ко у одређено време не плати регални данак (чл. 29 и 108), и данак од производа (чл. 109), да се казни од 50—300 динара. А ко навалице у изводима рачуна о производима (чл. 112) покаже мање производа, или неистиниту продају, како би тиме државну касу онитетио, биће казњен са четири пута онолико, колико је требало да плати; у повтореном пак случају може министар народне привреде одредити лице, које ће о плати обделатеља контролу водити.

Члан 143.

Ако истражитељ, обделатељ или њиов заступник пропусти (чл. 118) означене опасне случаје одма јавити рударској или најближој полицијској власти, подпада

под кази од 50—500 динара; у повтореном случају кази ће бити двогуба.

Казне по одредби овог члана, примењивају се и на предузимаче каменолома.

ГЛАВА ЧЕТРНАЕСТА

О престајању, губљењу и напуштању повластице рударске и права истраживања руда и копова

Члан 144.

Сваки истражилац губи право на даље истраживање:

- а., кад у почетку дати или доцније продужени рок за истраживање истече;
- б., кад се сам одрече права на истраживање; и
- в., кад буде осуђен на губитак права.

Члан 145.

По престанку, напусту или губитку права на истраживање мора истражитељ за време од шест месеци, рачунајући од дана престанка права, сву покварену површину земље, у колико је то могуће, у

првобитно стање поставити, је ствари или зграде са земље дићи, иначе после тог рока, припашће ови предмети господару земље, ако ји он усхте задржати.

У колико истражитељ не би то учинио, а господар земље захте да се површина у првобитно стање постави, па и зграде дигну, *министар народне привреде* може овластити господара земље, да он сам то учини, ако не би нашао за сходније, како другчије у овој ствари поступити.

Члан 146.

Право обделатеља (или друштва), био он закупитељ (чл. 46) или господар (собственик, чл. 47) рудника престаје:

а., кад ради^у у течају прве године, рачунајући од дана добивене повластице не одиочне;

б., кад одпочету ради^у обустави, а не би могао доказати, да је ради^у из узрока у чл. 81. наведени зауставити морао;

в., кад повластици рок истече (чл. 46);

г., кад се повластице својевољно одкаже;

д., кад под стечишице падне, и докаже се ма који од они узрока наведени у чл. 152. закона стечишиог поступка; и

е., кад по пропису овог законика изгуби повластицу на даље обделавање.

7. 2. 1912. god.

Престанком повластице губи обделатељ (или друштво) у свима предреченим случајима без икакве накнаде не само право повластицом добивено на обделавање, но и на цео рудник и на све, што је за обстанак и одржање његово постројено, употребљено или урађено, било то на земљи или под земљом.

Министар народне привреде решава о губитку права, по саслушању рударског одбора (чл. 122.). Против оваког решења има места жалби државном савету*. По оваком решењу *министар народне привреде* у свима случајима, где би се с престанком повластице и разна грађанска потраживања решавати имала, доставља ствар дотичном суду, који ће, ако нужно буде, процену и продају ствари наредити, управљајући се по определењима чл. 147. и следећи, као и по прописима законика о поступку судском у грађанским парницима, у колико они нису противни наређењима овога законика.

Против решења министра народне привреде може се поднети жалба Државном Савету и решење Државног Савета по овоме је извршно.

* Ова је допуна од 6. фебруара 1896. год.

Члан 147.

Процена и продаја рудника не простира се само на дата рудна поља, на утврђене и осигуране копаонике, топионице и радионице (чл. 152), него на све за обделавање нужне зграде, земље, воде, шуме и постројења, — ако и у колико је обделатељ господар исти, — а тако исто и на нуждна оруђа, справе и остале принадлежности.

Сваки од ови предмета има се проценити, како сам за себе, тако и скупа с рудником, те да се дозна вредност како предмета свакога за себе, тако и у свези с рудником. У осталом и за ове предмете важе правила о експропријацији.

Члан 148.

Ако се при одузимању права на обделавање појави сумња, који су предмети нужни за обделавање, и који се као нераздвојни од рудника, за обстанак његов нужни, узети имају, министар ће народне привреде, по претходном преко вештака извиђењу, о томе решити.

Господару рудника или обделатељу слободно је оставити од принадлежности руднички и виште, да се заједно с рудником прода.

Члан 149.

Све што руднику припада, и што егзекутивној експропријацији подлежи, мора се без икакве промене или измене до продаје чувати, а за то чување одговара обделатељ; но министар народне привреде, ако за сходно нађе, може се међу тим за оно, што би обделатељ по овоме закону држави плаћати имао, обезбеђујућим средствима послужити по глави XIV. законаника о поступку судском у грађанским парницама.

Члан 150.

По свршеној процени, на зактевање министра народне привреде, наредиће надлежни суд продају, која ће се по прописима главе XVIII. обштег судског поступка извршити, с објавом да ће се рудник по нужди испод укупне процене продати, али без саизвелења господара не испод процене онога, што се на површију земље налази, и што експропријацији подлежи; као што су: одкупљена земљишта, воде, зграде и т. д., ма да су та добра саставни део рудника; и одредиће рок лicitацији за ствари рудничке и фабричне и за права на одржавање ови, најмање од 30, а највише од 90 дана.

Члан 151.

По свршеној продаји с добивеним новцима учиниће суд распоред по прописима закона стечишног, пошто по чл. 162. овог законика избројана потраживања најпре подмири; заоставши нак рест издаће се донда бившем обделатељу.

Члан 152.

Ако се при продаји не нађе купац, или ако нико не даје ни ону вредност, коју сама земљишта, надземна постројења и т.д., као и принадлежности рудника (чл. 147) по себи и без спојења с рудником имају, тада ће министар народне привреде по добивеном оваквом известију прогласити, да је право на обделавање престало и да је посластица изгубљена.

Члан 153.

Тим престанком права и губитком посластице обделатељ губи право на рудник и на дату му у том руднику рудна поља, са свима за обстанак и осигурање рудника подигнутим подземним и надземним грађевинама, биле ове зидане или иначе постројене или ма како израђене, а министар народне привреде наредиће, да се све ово

у књиге рударске забележи као имање правитељствено, и у исто време подејтво-ваће, да суд интабуланте извести, да су њипове интабулације на ову имаовину тим избрисане и уништене.

Министар ће народне привреде објавити да је тај рудник слободан и да може други на њега повластицу тражити.

Члан 154.

Но на против сва на површини лежећа зданија и постројења, одкупљене земље, воде, шуме и све остale принадлежности као прибор, остају собственост обделатеља дондашњег донде, док се рудник другом не уступи, па по томе остају до овог времена и све на овим добрима постојеће интабулације, као и друга заложна права, ако би какви било.

Све што би нови предузимач од напред изложени предмета одкупити хтео, уступиће му се по прописима експропријације.

Ако се нак не би радња у истом руднику продужила, обделатељ ће морати постројења овог рода у туђој или на туђој земљи подигнута за три године дана оданде дићи, ако се он или кредитори његови, на које би прешло право дужникове, у којико се ове имаовине тиче, с господаром

земље не би другчије погодили о њивом даљем обстанку.

Члан 155.

Чим је обделатељу повластица ма из ког од они у чл. 146. овога законика изложени узрока престала, престају му и права даље водити оне занате и трговине, које је само услед рудничке повластице смео упражњавати.

Члан 156.

5) Најузе
Ако обделатељ изјави, да жели напуштити своју повластицу на рудник, то ће на ту изјаву, којој се мора акт повластице приложити, министр народне привреде издати решење, да је повластица уништена, ако на руднику не би било никакови интабулација.

Члан 157.

Ако је рудник интабулационим дуговима обтерећен, министр народне привреде известити о томе судским путем повитеље, који могу у течају шесдесет дана захтевати да се продаја нареди, и ако то учине, суд ће поступити по прописима чл 147. до 153. овог законика.

Члан 158.

Ако за речено време од шесдесет дана нико од повитеља не затражи егзекутивну продају рудника, или ако се лицитација без успеха држи (чл 152), то ће министр народне привреде, попут о томе од суда буде извештен, сматрати рудник за слободан од сваки терета. Трошкови учињени падају на терет онога, који је лicitацију захтевао.

Кад пак случај наступи, да се рудник другоме преда, који има право и собственост овога одкупити по процени вештака (чл. 154), онда ће министр народне привреде и у том случају саопштити ствар суду, који ће процену учинити, па с добивеном сумом сходно прописима закона поступити.

Члан 159.

Пре престанка какве повластице наредиће министр народне привреде, да се од трошку тадашњег обделатеља, и како надлежи изврши све што је нужно за јавну сигурност.

Члан 160.

Сви планови радње, бележке мерења и сви цртежи, који се тичу остављеног или

ма како изгубљеног рудника, морају се дати министру народне привреде на чување.

ГЛАВА ПЕТНАЕСТА

О залози и осталом праву на руднике и њиовим принадлежностима у случају стецишта

Члан 161.

Производи рудника, подигнута зданија, зграде и постројења као и све друго, што се за собственост обделатеља сматра, служи за закону залогу правительству за оно, што би по пропису овога законика правительство имало наплаћивати.

По прибор копаоника и точионице (чл. 64) као: марва, машине, оруђа, справе, свеколики материјали и друге спреме за радњу, не могу се узантити, али у случају стецишта долази и тај прибор у обиту стецишну масу.

Члан 162.

У случају стецишта поступиће се, што се тиче расправљања масе презадуженог

обделатеља или друштва, по правилима обитељ стецишног поступка ишто се најпре наилате:

1., трошкови учињени око одузимања повластице, око процене и пописа, и на издржавање и руковање од дана отвореног стецишта;

2., државна потраживања за данак од поља и производа рударски до три године пре дана егзекуције;

3., раденици и званичници рударски за своју заслугу за шест месеци;

4., потраживања рударско-братинске касе, ако су за ову од радника улози наплаћивани а непредати, или ако је у истој показан дефицит; и

5., потраживања најдаље за годину дана пре стецишта и за цело време трајања стецишта, док се маса не расправи, која долазе од крије и уговора за уживање земље, воде, шуме и овим подобног, што је за рудник потребно.

После ови друга потраживања ини ће редом по прописима стецишног поступка.

Члан 163.

Ако би и после отвореног стецишта радња продужена била, онда ће се сви они,

који су ову доцију радњу подномагали, првенствено из овога наплатити, а што прстече, долази у обшту масу.

ГЛАВА ШЕСНАЕСТА

О личним правима рударски раденика

Члан 164.

У категорију рударски раденика спадају: надзиратељи и сви раденици, који су при рудничким заведењима за сталне уписаны и чланом рударско - бритинске касе постали.

Члан 165.

Законом о устројству војске одређује се, могу ли се, а ради одржавања рудника, временено поштедети од војничких дужности, стални рударски радници и настојници, увек и само на молбу обделаоца рудника.

Исто тако опредељаваће се финансијским законима у којој ће се мери рударске радње, као и стални рударски радници и настојници моћи ослободити од пореза и приреза државних, окружних и среских, у колико то овим законом није предвиђено.

ГЛАВА СЕДАМНАЕСТА

О прелазним опредељењима при постојећим рударским уговорима и радњама

Члан 166.

Закон овај ступа у живот од 1 јулија 1866. године.

Препоручујемо Нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима такм поведамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покоравају.

15. априла 1866. год.
у Београду.

М. М. Обреновић с. р.
(М. П.).

Видио и ставио печат државни,
чувар државног печата,
министр правде.

Р. Лешјанин с. р.

министр финансије,
К. Ђукић с. р.

ГЛАВА ОСАМНАЕСТА

Прелазно наређење

Члан 167.

Све одредбе овим законским изменама и допунама утврђене, одмах важе и за све

постојеће руднике и рудништа простог и искључног истраживања, изузимајући само оно, што је повластицама за сваки рудник другачије утврђено. Но повластичарима се оставља, да се и за та другојачаја наређења у повластицама, у року од три месеца могу изјаснити, да ли се и у том делу прилагођавају новим законским одредбама.

Члан 168.

Све садање државне рударске управе у почетку 1901. године имају своје радње отпочети саобразно прописима закона рударског и његових измена.

Члан 169.

Министар народне привреде овлашћује се, да у току 1900. године отпочне извођење ових законских измена и све рударске радње до краја исте године постави на основицу рударског законника и ових његових измена.

Члан 170.

Свуда у закону речи: „министар финансије“ заменити са; „министар народне привреде“ и све главе означити по новом редном броју, а све параграфе означити као чланове према новом редном броју.

Закон овај ступа у важност од дана Краљева потписа.

Препоручујемо Нашим Министрима народне привреде и Унутрашњих дела, да овај закон обнародују и о извршењу се његову старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

27. јануара 1900. год.
у Нишу.

АЛЕКСАНДАР С. Р.

(М. Н.)

ВИДЕО И СТАВИО ДРЖАВНИ ПЕЧАТ,
ЧУВАР ДРЖАВНОГ ПЕЧАТА,
МИНИСТАР ПРАВДЕ,

Ђ. СТЕФАНОВИЋ С. Р.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,
Ж. ЖИВАНОВИЋ С. Р.

МИНИСТАР
УНУТРАШЊИХ ДЕЛА,

Ђ. А. ГЕНЧИЋ С. Р.

САДРЖАЈ.

Глава прва

СТРАНА

Управа и надзор над свима рударским ради- њама	1
---	---

Глава друга

Општа опредељења	3
----------------------------	---

Глава трећа

О одобрењу на истраживање руда и ко- нова	10
--	----

Глава четврта

О повластици на обделавање руда и ко- нова	19
---	----

Глава пета

О одношјима између рударских предузи- мача и господара земље, воде и шума, о уступању ових и о накнадама	25
--	----

Глава шеста

СТРАНА

- О правилима рударских предузејата и о
рударским друштвима 30

Глава седма

- О дужностима рударских предузејача 36

Глава осма

- О међусобном одношају рударских преду-
зејача 42

Глава девета

- О одношају рударских предузејача ви-
ховим званичницима и раденицима 44

Глава десета

- О рударско-братинској каси 48

Глава једанаеста

- Илањају рударски такса 52

Глава дванаеста

- О надзорној власти, као и о испећењу и
суђењу дисциплинарних иступљења 55

Глава тринадесета

- Казни иступљења законика рударског 61

Глава четринаеста

СТРАНА

- О престајању, губљењу и напуштању по-
властице рударске и права истражива-
ња руда и коцова 67

Глава петнаеста

- О зајози и осталом праву на руднике и
њиховим припадлежностима у случају
стечијашта 76

Глава шеснаеста

- О личним правима рударских радника 78

Глава седамнаеста

- О прелазним опредељењима при постојећим
рударским уговорима и радњама 79

Глава осамнаеста

- Прелазно наређење 79

Глава шеста	СТРАНА
О правилима рударских предузимача и о рударским друштвима	30
Глава седма	СТРАНА
О дужностима рударских предузимача	36
Глава осма	СТРАНА
О међусобном одношају рударских предузимача	42
Глава девета	СТРАНА
О одношају рударских предузимача њиховим званичницима и раденицима	44
Глава десета	СТРАНА
О рударско-братинсвој васи	48
Глава једанаеста	СТРАНА
издању рударски такса	52
Глава дванаеста	СТРАНА
о надзорној власти, као и о испећењу и суђењу дисциплинарних иступљења	55
Глава тринадесета	СТРАНА
о казни иступљења законика рударског	61

Глава четрнаеста

СТРАНА

о престајању, губљењу и напуштању по-властице рударске и права истраживања руда и копова	67
--	----

Глава петнаеста

о задози и осталом праву на руднике и њиховим припадностима у случају стечишића	76
---	----

Глава шеснаеста

о личним правима рударских радника	78
--	----

Глава седамнаеста

о прелазним опредељењима при постојећим рударским уговорима и радвама	79
---	----

Глава осамнаеста

Прелазно наређење	79
-----------------------------	----

РУДАРСКО ОДЕЉЕЊЕ МИНИСТАРСТВА НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ

ПРАВИЛА

ЗА

ВРШЕЊЕ ОДРЕДАБА РУДАРСКОГ ЗАКОНА

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1913.

I

Пословник рударског одбора.

На основу члана 1. рударског закона прописујем овај пословник Рударског одбора.

Члан 1.

Рударски одбор, састављен на основу чл. 5. руд. зак., а за извршење своје надлежности, по чл. 9. истог закона, вршиће своје послове по овом пословнику.

Члан 2.

Рударски одбор састаје се у седнице на позив председника одбора, а за разправљање оних питања, који му по закону рударском у надлежност спадају или од Министра народне привреде упућена буду.

Седницама Рударског одбора могу присутни бити само његови чланови и стручна лица по решењу Министра народне привреде (чл. 5. руд. зак.).

Члан 3.

Председник отвара и закључује седнице одборске, ставља на прстрес предмете по дневном реду, руководи одборска саветовања, даје реч пријављенима за говор, мотивише читања за гласање, прикупља гласове и изриче одлуке одборске.

Чланови одбора говоре оним редом, којим су се за говор пријавили.

Председник говори, кад год за потребно нађе.

Члан 4.

Гласање је у одборским седницама јавно.

Сваки члан при гласању дужан је дати свој глас.

Гласање почиње од најмлађег члана па иде редом ка најстаријем.

При гласању не могу се наводити разлози зашто се гласа „за“ или „против“ изнетог читања за гласање.

У случају једнаке поделе гласова решава она страна на којој је председник.

Мишљења стручњака, који буду позвани у седнице Рударског одбора стављају се у записник, но они ако желе могу своја мишљења у самој седници или најдаље у року од три дана после држане седнице писмено предати председнику Рударског

одбора, која ће се уз одлуке одбора достављати Министру народне привреде.

Кад се о ком предмету донесе одлука, по томе се на истој седници не може више говорити и нова одлука доносити.

Чланови одбора не могу гласати о оним читањима, која се њих лично тичу.

Министар народне привреде може наредити, да се расправе о појединим читањима држе у тајности.

Члан 5.

Ако се у мишљењу и решавању, мањина или један члан не слаже са већином, може дати своје одвојено мишљење, које ће се у записник ставити, ако се исто у истој седници написано преда са мотивацијама. Одвојена мишљења достављају се уз одлуке одборске Министру народне привреде.

Члан 6.

Ако председник нађе или се у току престеса покаже потреба, да је за правилније решење којег предмета потребно, да се прикупе какови податци или дуже време за проучавање истог, он може истакнути предмет на решавање скинути са дневног реда.

Ово може тражити и сваки члан одбора, но по таквом предлогу, предмет ће се скинути са дневног реда, ако на то пристане већина присутних чланова.

Но и у једном и у другом случају, предмет скинут са дневног реда, мора се у првој идућој седници ставити на дневни ред, ако су потребни податци прикупљени, и о њему одлука донети.

Члан 7.

Одборске су седнице пуноважне, када су на њима поред председавајућег присутна још три члана.

На свакој пуноважној седници морају бити присутна најмање два рударска инжењера.

Члан 8.

У позиву за седницу Рударског одбора увек ће се означавати дневни ред предмета, који се имају расправљати.

Позив на седницу достављаће се на потпис сваком члану, дан пре седнице, изузимајући хитних предмета који се не могу одлагати.

Сваки је члан дужан у позиву назначити, ако не може у седницу доћи.

Члан 9.

Записник седнице Рударског одбора, који се заводи у парочиту за то књигу и који потписују сви присутни чланови по могућству састављају се на истој седници.

Но ако се записник на седници не може саставити, онда се саставља доцније, и у првој идућој седници чита, усваја и потписује од присутних чланова дотичне седнице.

Свака одлука одбора мора бити мотивисана, као и мишљење мањине, и заводи се у записник.

Члан 10.

Председник одбора, ако нађе за потребно, може поједине предмете упућене Рударском одбору дати на проучавање, мишљење и реферисање појединим члановима одбора, и потом са поднетим рефератом износити на претрес и решење одбору.

Но и одбор има права, да поједине предмете према потреби даје на проучење и реферисање појединцима или ужим одборним састављеним из чланова одбора и тек по том претресати их и по њима доносити одлуке.

Члан 11.

Сву преписку Рударског одбора води и потписује председник и према потписује деловођа.

Члан 12.

За што користије вршење одредаба чл. 9. руд. закона о раду Рударског одбора, сваки члан има право да подноси писмене, мотивисане предлоге.

Такови се предлози подносе Рударском одељењу, односно његовом начелнику, који о сваком таковом предлогу реферише министру и по његовом решењу ради даље што је потребно.

Овај пословник важи од данас.

РБр. 410.

26. фебруара 1910. год.

Београд

МИНИСТАР,
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

Ж. ЖИВАНОВИЋ с. р.

II**Правила**

за поднашање годишњих планова рада.

Ради потпуности и једнообразности у поднашању годишњих планова рада проширујем, на основи чл. 1., а у вези са чл. 83. рударског закона, ова правила:

Члан 1.

Сваки је рударски повластичар дужан на месец дана пре свршетка календарске године поднети министарству народне привреде на преглед и одобрење план (пројекат) рада за идућу годину у својем руднику (чл. 83. руд. зак.).

Члан 2.

Овај план рада има да изнесе детаљан и образложен опис свега онога што се у току идуће године намерава извршити на руднику како у погледу подземних, тако и надземних радова и инсталација.

Члан 3.

Код пројектованих подземних радова изложиће се:

- а) с обзором на геолошки састав терена, природу рудишта и досадашње радове, или према старим радовима, циљ нових радова;
- б) начин на који ће се ови радови извршити, каквим средствима и коликом радном енагом;
- в) вероватна дужина и приближно време трајања поједињих радова; — и
- г) предрачун за њих.

Члан 4.

Ради бољег прегледа и веће јасноће пројектованих подземних радова поднесе се и скица на платну за копирање, израђена према детаљном плану подземних радова, у којој ће се представити однос и веза између извршених и пројектованих радова.

Члан 5.

Код пројектованих надземних радова и нових инсталација изложиће се циљ њихов, начин на који ће се извршити и предрачун.

Члан 6.

Ако на руднику постоји пралиште, то-шоница или каква нарочита фабрична инсталација, изложиће се шта ће се у њима радити, коликом радном енагом и с коликим капиталом.

Члан 7.

Исто ће се тако изложити и колика се укупна производња намерава постићи, а по могућству и какви ће се кораци предузимати у погледу продаје.

Члан 8.

На послетку ће се изложити и сви радови који се мисле предузимати за одржавање и унапређење повластичне домене (шума, ливада, њива, путова и т. д.).

Члан 9.

У вези с пројектованим радовима износиће повластичари и колико ће им грађе и горива требати, као и одакле ће то пављати, назначујући при том, ако имају уступљених државних шума, на који ће начин сечу вршити (с обзором на одобрени привредни план експлоатације шума), као и колики ће им број дрвета, какве врсте, за коју потребу и које дебљине требати да посеку.

Члан 10.

Према закону о таксама мора сваки овакав пројекат рада бити спадајећи таксом марком од пола динара, а сваки приложени цртеж, као и остали прилози, таксом марком од 20 пари. Уз то се за преглед и одобрење овога пројекта рада има положити још 30 динара у таксеним маркама, које ће се на дотичном решењу прилепити и поништити (став 270. закона о таксама).

Члан 11.

Ако који повластичар има више рудника у једној истој повластици, изнеће пројектоване радове у једном оваквом опису, али подвојено, а ако има више засебних повластица изнеће пројекат рада за сваку повластицу засебно.

№ 1595

4. Новембра 1902. год.
Београд.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

Д-р Ђ. Ј. Николић с. р.

III

Правила

за израду рударских планова.

Да би се постигла тачност и једнодушност у израђивању рударских планова, прописујем, на основи чл. 1., а у вези с чл. 44., 45., 83. и 84. рударског закона, ова правила:

Члан 1.

Сваки рударски повластичар, односно закупац, мора имати:

- а) ситуациони план целог рудног простора, датог му у повластицу, односно под закупом;
- б) ситуациони план сваког рудника на повластичном терену;
- в) детаљни план подземних радова у сваком руднику.

Ове планове могу израђивати само за то стручна лица, која ће се на њима и потписивати.

I. Ситуационни план повластице.

Члан 2.

Овај план служи за ограничење повластичног терена (чл. 43. руд. зак.) и за општи преглед целог рудног простора, а израђује се према величини терена у размери 1:5000 до 1:10.000 под овим одредбама:

а) мора бити тачно оријентисан (најпрати магнетски, а по могућству и астрономски меридијан);

б) рудни простор мора бити подељен на правоугаона рудна поља, чије дуже стране не смеју бити преко 500, а краће испод 200 мет. (чл. 45. руд. зак.);

в) рудна поља морају бити редом означена арапским цифрама;

г) граничне тачке рудног простора морају бити редом означене римским цифрама, и код сваке се мора означити на чијем се земљишту налази;

д) свакој граничној линији између поједињих граничних тачака морају бити означені правац (према магнетском меридијану) и дужина.

Члан 3.

Изради ових планова мора свагда претходити тачна триангулација, помоћу које ће се и одређивати граничне тачке рудног

простора; на шумским пак местима, где то није могућно, употребиће се полигонска метода мерења. Триангулација има да почне од двеју сталних тачака А и Б, којима ће се тачно одредити одстојање (база) и правац овога према магнетском меридијану. Једна од ових сталних тачака (А или Б) мора бити спојена с најближом граничном тачком, и при том морају бити означені правац (према магнетском меридијану) и дужина ове спојне линије. Триангулационе ће се тачке обележити малим троуглцима с уписаним кружићима, а полигонске тачке само кружићима. Напослетку треба на ситуационом плану фиксирати бар једну сталну тачку с генералштабне карте размера 1:75.000 (ако је на повластичном терену или у непосредној близини има).

Ради лакше контроле на терену, означиће се на плану углови и стране поједињих троуглова, а осим тога биће повластичар дужан на захтев рударске власти поднети и податке мерења, који се имају чувати на руднику у засебној (мерачкој) књизи.

Члан 4.

На овим се плановима имају линеарно представити главни поткони, означити

окна и уцртати изданици рудних жица, угљених слојева или осталих конова, а и стари радови. На копији овог плана доцртаваће се затим нови отворени радови, као и на кнадно пронађени изданици рудних жица, угљених слојева или конова и стари радови.

Члан 5.

На сваком оваквом плану мора бити натпис, у којем ће се означити: име повластице, место где се налази (село општина, срез и округ), затим име повластичара, величина целог простора, број рудних поља и размера у којој је израђен.

Члан 6.

Овакав се план мора поднети у дупликуту (чл. 43. руд. зак.), и то један примерак израђен на хартији за цртање, а други на платну за копирање; овај последњи остаје у архиви рударског одељења.

II. Ситуациони план рудника.

Члан 7.

Овај план има да послужи за преглед сваког засебног рудника на повластичном терену и да покаже положај подземних радова према предметима на површини,

који су с њима у вези, или се према њима мора имати нарочити обзир (чл. 32. руд. закона).

Члан 8.

Ситуациони ће се план рудника израђивати у размери 1:1000, и то само у једној — хоризонталној — пројекцији. На њему ће се поред свију предмета на површини, с којима су подземни радови у вези, или према којима се по чл. 32. руд. зак. мора имати нарочити обзир, уцртати још и главни подземни радови (окна, поткопи и главне галерије), и правац магнетског (а по могућству и астрономског) меридијана.

Члан 9.

За представљање подземних радова (окна, поткопи и галерија) вреде и овде одредбе, прописане за израду детаљних планова подземних радова у чл. 14.

Зграде од тврдог материјала обојиће се кармином, а од слабог материјала бледом селијом.

Ако се у рудничком простору налази каква триангулациона тачка с плана тод I, обележиће се троугаоним с уписаним кружићем. Полигонске тачке на површини означиће се једноставним, а у подземним радовима испрекиданим кружићима.

Члан 10.

И овај ће се план израдити у дупликату као и план под I; кошија се има послати за архиву рударског одељења уз први годишњи извештај по добијеној повластици, а оригинал остаје на руднику, и на њему ће се дооптавати сваки главни подземни рад (чл. 8) чим пређе 50 мет. дужине и све нове инсталације на површини.

Досадашњи рударски повластичари и закуци израдиће ситуационе планове својих рудника и кошију од њих послати рударском одељењу у току 1903. године.

**III. Детаљни план подземних радова
у руднику.**

Члан 11.

Овај план служи за правилно руководење и за детаљни преглед подземних радова у руднику, прса се у размери 1:500, мора бити тачно оријентисан, и мора садржавати хоризонталну пројекцију свих подземних радова, затим уздужну вертикалну пројекцију њихову и попречни пресек падом рудне жице или угљеног слоја.

Хоризонтална ће пројекција заузимати горни део плана, вертикална доњи, а пресек долази с десне или леве стране.

Члан 12.

Ако је, тиме што се галерије налазе једна испод друге, хоризонтална пројекција замршена и нејасна, мора се још назратити и сваки хоризонт са својим ограничима засебно.

Члан 13.

На попречном ће се пресеку представити само они делови подземних радова, који су попречном равнином пресечени, а уз то ће се означити још и рудне жице, односно угљени слојеви, као и стене или слојеви у повлати и поднини.

Ако је потребно да се представе и они делови, који се налазе испред или иза равни пресека, онда ће се они означити тачкастим линијама.

Овакве пресеке треба израдити за свако место где је знатнија промена у дебљини и положају рудне жице или угљеног слоја.

Члан 14.

Све поткопе и галерије једног истог нивоа треба обојити једном истом бојом, тако, да разни нивои буду представљени разним бојама. Ово важи како за хоризонталну, тако и за вертикалну пројекцију и пресеке.

Падне галерије имају се подједнако обожити бледим тушем или бледом сепијом.

Нацупштене и претрпане галерије шрафираће се бојом оног нивоа, у којем се налазе.

Напуштена окна и напуштено падне галерије обођиће се затворено мрким бојом (тушем или сепијом).

У рудницима, где се ниво поједињих галерија знатно мења, треба бројем означити разлику нивоа (котирати).

Преривени простори (прерови) имају се шрафирати, и то бојом оне галерије, у чијем се нивоу налазе. Ако се преривање врши у више етажа, као нпр. код моћних угљених слојева, онда шрафирање бива истом бојом али разним јачинама (највиша етажа најтврденијом, а ниже поступно све затворенијом бојом). Осим тога означиће се код сваког прерова још и време кад је свршен.

Рудне ће се жице пером испртавати, и то бојом оне галерије у којој се налазе. При том ће се правац нагиба означити стрелицом, а величина његова бројем степени; управно на ову стрелицу повући ће се кратка линија, као правац пружања.

Раселине (*Verwerfungen*) се имају обележити јасном прном линијом, с паралелном пругом, обложеном бојом оне галерије,

где је раселина примећена. И за раселине ће се означити над и правац пружања, као и за рудне жице.

Тачке подземног полигона означиће се малим кружићима.

Докле су који подземни радови (галерије и окна) у току године доспели, назначиће се стрелицом с назначењем године.

Члан 15.

И овај ће се план израђивати у дуспликату, као и претходни планови. Оригинал ће остати за употребу на руднику, а кошија ће се уз годишњи извештај слати рударском одељењу и по прегледу враћати ради допуњавања за идући годишњи извештај.

РБр. 1846.

17. децембра 1902. год.
у Београду

МИНИСТАР,
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

Љуб. Новаковић с. в.

за поднашање годишњих извештаја.

IV Правила

Ради потпуности и једнообразности у поднашању годишњих извештаја прописујем, на основи чл. 1., а у вези с чл. 84., 112. и 120. руд. закона, ова правила:

Члан 1.

Рударски повластичари, односно закупци и искључиви истраживачи, дужни су, најдаље на три месеца по свршетку сваке календарске године, поднети министарству народне привреде годишњи извештај о својој целокуној рударској радњи (чл. 84. руд. зак.).

Члан 2.

Овај годишњи извештај има да представи верну слику укупног рада на дотичном руднику или рудишту, и да у свима потребним детаљима обухвати како техничку, тако и економску и адми-

нистративну страну његову, са свима потребним објашњењима.

Члан 3.

При састављању својих годишњих извештаја дужни су рударски повластичари, односно закупци и искључиви истраживачи, поднети одговоре на ниже изложена питања, у колико се она на њихову радњу односе.

а) На којим је местима у току прошле године рађено у рудницима, раскошима (Tagebaue) или каменоломима на повластичном терену? у ком циљу (да ли ради даљег истраживања или отварања рудишта, или за вентилацију, одводњавање, експлоатацију итд.)? с каквим резултатима?

— У вези с овим поднеће рударски повластичари и закупци, према прописаним правилима за израду рударских планова, којију детаљног плана подземних радова (за руднике, односно и раскопе, ако су с овима у вези какви подземни радови), или копију ситуационог рудничког плана (за каменоломе, односно и раскопе, ако немају никаквих подземних радова), на којима ће поменути радови бити представљени.

Да ли су сем ових радова вршена на повластичном терену још и каква нова истра-

живљања? на којим местима? у ком циљу?
с каквим резултатима?

в) На којим је местима у току прошле године рађено у потконима, окнима раскопима или каменоломима на терену искључивог истраживања? у ком циљу? с каквим резултатима?

г) Да ли су се ових радова на терену искључивог истраживања вршена још и каквана истраживања? на којим местима? у ком циљу? с каквим резултатима?

д) Кроз какве су стене или слојеве и кроз какав рудни материјал или коп редом пролазили на дотичним местима израђени поткопи, окна, галерије, раскопи и каменоломи?

ћ) Је ли било при овим радовима каквих тешкоћа, и како су савлађиване?

е) Да ли су при раду употребљаване и машине? какве? које снаге? и за шта?

ж) На који се начин, каквом снагом и на којој дужини износи руда, угљ или копина из рудника, односно из раскопа или каменолома? Како се одавде даље транспортује до депоа? Имали рудник, односно раскоп или каменолом, железницу, и колико подземну, а колико надземну? Или има друго које транспортно средство? какво? и у којој дужини?

з) Којим се путем и на коликој дужини врши пренос руде, копа, или тоционич-

ких, односно фабричких, продуката до најближе железничке или паробродске станице? Шта стаје пренос једне метарске центе?

и) Јесу ли приновљене какие нове инсталације? у којој вредности? чему служе?

ј) Колика је инвентарска вредност крајем године рудничке покретности, а колика непокретности?

к) Колико је било техничког а колико административног особља у рудничкој управи?

л) Колики је био укупан број лица у надзорничким и радничким породицама по полу, вери, народности и поданству?

љ) Како су распоређене надилице при раду, и колико трају?

м) Колико је по количини и вредности продато рудничких или тоционичких, односно фабричких, производа? Колико у земљи, а колико у иностранству? Колико је радња за своје потребе утрошила, а колико је остало неиздржано?

н) Колико укупно износе транспортни трошкови до места продаје, и колика је према томе просечна продајна цена једне метарске центе рудничког или тоционичког односно фабричког, производа на самом руднику?

њ.) Је ли радња у тој години имала добити или штете? Ако је било штете, онда навести узроке за то.

о.) Да ли је у погледу саобраћаја, тарифе, пијаце, итд. имала радња каквих неизгода, и којих? Какве би олакшице желео предузеће у овом погледу?

Члан 4.

У вези с овим годишњим извештајем, тј. с одговором на ова питања, и као допуну његову, дужни су рударски повластичари, односно закупци и искључиви истраживачи, у смислу чл. 112. и 120. руд. зак. поднети још:

а) попуњени формулар за статистичке податке, који им се ради тога из рударског одељења пошље, и то у свима рубрикама које се на њихову радњу односе;

б) списак утрошеног и преосталог материјала и алата, с обзиром на претеклу количину из раније године;

в) списак лица, предузећа итд. којима су у току године продавани руднички или топионички, односно фабрички производи с назначењем количине, цене и транспортних трошка до места продаје;

г) биланс братинске касе, који ће потписати управни одбор а оверити повла-

стичар, односно закупац, и у којем ће поименце бити наведена сва примања и издавања.

Члан 5.

Према закону о таксама мора сваки годишњи извештај бити снабдевен таксеном марком од пола динара, а сваки приложенци пртеж, као и остали прилози, таксеном марком од 20 пара.

Члан 6.

Ако који рударски повластичар или закупац има више засебних повластица, или поред рударске повластице имајоши и каква искључива истраживања, онда ће годишње извештаје са свима прилозима поднети засебно за сваку повластницу и свако искључиво истраживање. Нето ово вреди за искључиве истраживаче, ако имају више засебних искључивих истраживања.

РБр. 165.

31. јануара 1903. год.
у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

Љуб. Новаковић с. р.

V Распис

искључивим истраживачима о поднашању
извештаја.

Правилима за поднашање годишњих извештаја стављено је у дужност и искључивим истраживачима да најдаље на три месеца по свршетку сваке календарске године подносе извештаје с потребним статистичким подацима о раду својем у дотичној години. Како се међутим ово досад од искључивих истраживача није тражило, него су они извештаје о својем раду подносили само уз молбe за продужење искључивих истраживања, и како се у чл. 30. руд. зак. и они извештаји називају годишњи извештаји, то се налазим побуђен, на основи чл. 1., а у вези с чланом 37., 84., 112. и 120. руд. зак., издати следећу наредбу:

Искључиви истраживачи имају да подносе двојаке извештаје: 1) на основи чл. 84., а у вези с чл. 37., 112. и 120. руд. зак., имају и они, као и рударски повластичари, да подносе извештаје о раду

у појединачним календарским годинама, па ма колики он био; 2) на основи так чл. 30. руд. зак. имају да подносе извештаје о раду за време од кад им је издато, односно продужено, искључиво право истраживања, па док им не истече годишњи рок. Први су извештаји потребни ради годишњег прегледа свега рударског рада у земљи и ради прикупљања података за општу рударску статистику; они ће се састављати према Правилима за поднашање годишњих извештаја, прописаним мојим решењем од 31. јануара ове год. РБр. 165, у колико се ова и на њих односе. Други су извештаји саставни делови молбе за продужење искључивих истраживања; према томе они имају поглавито да изнесу „да је истраживање приљежно, правилно и непрекидно вршено“, и да докажу „потребу за продужење искључивог истраживања“ (чл. 30. руд. зак.), те с тога у њима није ни потребно износити све статистичке и остале детаље, који се за прве извештаје траже.

РБр. 166.

31. јануара 1903. год.

у Београду.

МИНИСТАР,
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

Љуб. Новаковић с. р.

VI
Правила

о хемијској лабораторији рударског одељења.

—♦—
Члан 1.

Рударска хемијска лабораторија саставни је део рударског одељења, и према томе ће се у њој првенствено вршити анализе и опити из области рударства и рударске индустрије.

Члан 2.

Рударска хемијска лабораторија стоји под управом и надзором рударског одељења, а њом рукује, чини предлоге за унапређење њено, и за њен инвентар одговара рударски хемичар, који врши и све радове који се лабораторији службено упути.

Члан 3.

Рударски хемичар и сви чиновници рударског одељења имају право по претход-

ној пријави радити у рударској лабораторији из сопствених побуда, ако би им тај рад био потребан ради објашњења њихових специјалних радова, каквих научних штитања, или штитања од опшег значаја, али су у томе случају дужни придржавати се ових правила.

Овакве радове могу у овој лабораторији вршити и лица изван рударског одељења, али само по нарочитоме одобрењу министра народне привреде.

Члан 4.

Сви службени радови у рударској лабораторији, било да се врше по потреби државној или приватних лица, предузимање се једино по наредби рударског одељења.

Приватна лица која би желела да им се каква анализа изврши у овој лабораторији, имају се у томе циљу обратити молбом рударском одељењу, у молби тачно наложити шта траже, и унапред или по позиву рударског одељења у одређеном року положити таксу, која се овим правилима прописује, и која ће се наплаћивати у корист државне касе. За приватне потребе никаква се анализа не сме извршити без одобрења рударског одељења и наплате таксе по овим правилима.

Члан 5.

Све пробе руда, копова и тоннажничких производа, анализане по наредби рударског одељења, чуваје се под печатом рударског одељења шест месеци за случај да се укаже потреба поновног испитивања.

Члан 6.

За свидетију рада у лабораторији служи „књига анализа хемијске лабораторије рударског одељења“, у којој ће се по правилу заводити сви радови, извршени у овој лабораторији, и то службени одмах по свршетку, а радови по чл. 3. ових правила ако их дотична лица спреме за штампу или у извештају поднесу рударском одељењу. При публикацији ових радова мора се напоменути, да су извршени у хемијској лабораторији рударског одељења.

Члан 7.

Књига анализа хемијске лабораторије јавна је, и рударска је лабораторија дужна ставити је на расположење свакоме који то затражи.

Члан 8.

Такса за хемијске аналитичне радове, извршене у рударској хемијској лабораторији, ова је:

I. Општи део.

1. за делимичну квалитативну анализу простих тела	2—5 дин.
2. за целокупну квалитативну анализу простих тела	5 „
3. за целокупну квалитативну анализу ређих тела	6—15 „
4. за квантитативно одређивање једног састојка, у опште	5 „
5. за квантитативно одређивање ређег састојка или таквог који се теке одређује	10—20 „
6. за квантитативну анализу простих тела	10—20 „
7. за квантитативну анализу ретких елемената	20—50 „
8. за квантитативну анализу компликованих тела	20—50 „

II. Специјални део.

а) *Гориво (камени и мрки угљ, кокс и тресет).*

9. за одређивање воде	3 дин.
10. за одређивање пепела	3 "
11. за одређивање укупне количине сумпора	5 "
12. за одређивање топлотног ефекта по Berthier-у	10 "
13. за елементарцу анализу са одређивањем количине пепела и воде (влаге)	18 "
14. за пробу коковања каменог угља	3 "
15. за целокупну квантитативну анализу	25 "
16. за одређивање фосфора	8 "

б) *Графит.*

17. за одређивање угљеника и пепела	5 "
18. за целокупну квантитативну анализу	36 "

в) *Руде.*

19. за одређивање укупне количине гвожђа	3 "
--	-----

20. за одређивање гвожђа-оксидула	4 дин
21. за одређивање хрома у његовим рудама	6 "
22. за одређивање цинка, магана, олова бакра и живе	5 "
23. за одређивање кобалта и никла у њиховим рудама	10 "
24. за квантитативно одређивање сребра	5 "
25. за квантитативно одређивање злата	6 "
26. за квантитативно испитивање сировог петро-леума	20—50 "

г) *Глина, цемент, тресква и ватровостални минерали.*

27. за квантитативно испитивање трескве: бакарне, оловне и из високих пећи	40—50 "
28. за испитивање глине односно нетопљивости у ватри	5 "
29. за квантитативно испитивање цемента	25—50 "

30. за квантитативну анализу магнезита, кречњака, доломита, кварца, кварцитног шкриљца, глине, лапора, каолина итд. 20—50 дин.

д) Топионички продукти.

31. за одређивање укупне количине угљеника у гвожђу 10 "
32. за одређивање графита у сировом гвожђу 10 "
33. за одређивање алуминијума, никла, волфрама, хрома итд. у гвожђу и челику 10 "
34. проба сребра 3 "
35. проба злата 4 "
36. квантитативна анализа сировог или рафинисаног: бакра, олова, антибиона визмута, цинка и никла 30—50 "
37. дестилациона проба жице 10 "
38. испитивање пробе за по-злату и посребрење 3—4 "

- ћ) Воде (речне, за пиење и минералне).
39. за квалитативну анализу воде без обзира на ређе састојке 5—15 дин.
40. за квантитативну анализу воде у опште 20—60 "
41. за квантитативну анализу воде са одређивањем ретких састојака 150—400 "
42. за одређивање тврдоће код воде 5 "

е) Фабрички продукти.

43. за одређивање количине соде, амонијака натријум-хидрата, као и соне и сумпорне киселине, спретне есенције итд. 5 "
44. за квантитативно испитивање олова сулфата (*Bleilweis*) 5 "
45. за квантитативно испитивање минијума 10 "
46. за квантитативно испитивање плавог камена на слободну киселину и гвожђе 7 "
47. за испитивање уља за осветљење и мазање машине (целокупна анализа) 6 "

Члан 9.

Рударско ће одељење на захтев приватних лица издавати уверења о извршеним анализама и оверавати преписе из „књиге ализа хемијске лабораторије“.

РБр. 2039.

31. октобра 1903 год.
у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ

Тод. Петковић с. р.

VII**Правила**

о поднашању молби за проста права истраживања руда и копова и о поступку примању и решавању њиховом.

На основи чл. 1. у вези с чл. 13., 17., 22., 24. и 39. рударског закона, а у циљу да се молбе за проста права истраживања руда и копова што брже решавају, прописујем ове одредбе:

I. О поднашању молби.

Члан 1.

Молбе за проста права истраживања руда и копова имају се подносити или слати непосредно рударском одељењу министарства народне привреде.

Члан 2.

За свако оделито просто право истраживања треба поднсти засебну молбу.

Члан 3.

Као једно просто право може се ради истраживања руда и којова тражити и по прописима рударског закона добити:

- а) само један сеоски или варошки атар; или

- б) више оваквих атара уједно, ако сачињавају једноставан терен, тј. ако се међу собом граниче, а припадају највише трима општинама; или

- в) цео простор једне општине, па ма из колико се села и заселака састојао; или

- г) цео простор двеју или трију општина уједно, ако сачињавају једноставан терен, тј. ако се међу собом граниче.

Члан 4.

Ако се за просто истраживање руда и којова тражи само један сеоски или варошки атар, онда се у молби има само навести: којој општини и којем срезу и округу тај атар припада.

Ако се траже више оваквих атара уједно, онда се у молби мора тачно навести: којој општини и којем срезу и округу сваки од њих припада, и уз молбу приложити уверење надлежне полицијске власти: да се ти атари међу собом граниче, и да припадају највише трима општинама.

Ако се тражи атар читаве једне општине која је састављена од више сеоских атара, онда се у молби мора навести: којем срезу и округу та општина припада, и уз молбу приложити уверење надлежне полицијске власти о томе: која села поименце ту општину састављају.

Ако се траже две или три општине уједно, онда се у молби мора тачно навести: којем срезу и округу те општине припадају, и уз молбу приложити уверење надлежне полицијске власти о томе: да се те општине међу собом граниче, и која их села поимене састављају.

У свакој молби мора молилац још тачно означити своје име и презиме, занимање и место становља, и уз то приложити и уредно пуномоћство, ако право истраживања за другога тражи.

Члан 5.

Лица која нису у могућности да уз своје молбе одмах приложе и уверења у смислу претходног члана ових правила, могу то и накнадно учинити најдаље у року од десет дана по предаји молбе. Молбе без дотичних уверења сматраје се после овог рока на основи другог става чл. 22. рударског закона као беспредметне и неће се ни узимати у поступак.

Члан 6.

При непосредној предаји молбе имају милиоци право захтевати од рударске власти реверс о томе: ког су је дана и часа и за које терене поднели, и под којим је бројем заведена у пријавној књизи.

Члан 7.

За молбе које се поштом шиљу не може се при одређивању првенства у смислу чл. 39. рударског закона узимати у обзир дан кад су пошти предате, него кад су приспеле у рударско одељење. Ну молилац може своју молбу и телеграфским путем отпратити, па онда поступити по чл. 5. ових правила.

Члан 8.

Све молбе које нису подисте према прописима чл. 2. и 3. ових правила, дужни су милиоци у року од десет дана по позиву рударске власти исправити и доцунити, иначе ће се на основи другог става чл. 22. рударског закона сматрати да су од њих одустали.

Члан 9.

Ако је молилац непознат рударској власти, има она право захтевати од њега да јој у року од петнаест дана по позиву

поднесе и уверење у смислу чл. 17. рударског закона, и он је дужан одавати се овом позиву, иначе ће се сматрати да је од поднете молбе одустао.

Члан 10.

Ако се тражени терени под именом под којим су у молби и пријавној књизи наведени не могу разазнати, па се за време док милиоци у овом погледу своје молбе не поправе, пријаве друга лица за исте терене под правим њиховим именима, онда се ранијим милиоцима не може признати првенство пријаве за те терене.

II. О поступку.

Члан 11.

С молбама за иrost правла истраживања има се поступити као с предметима хитне природе.

Члан 12.

Чим каква молба ове врсте приспе, дужан је начелник рударског одељења, или за то одређен чиновник, прибележити на њој дан и час пријема, и потом наредити да се одмах заведе у деловодни протокол и у пријавну книгу, при чему се тражени

терен мора тачно онако забележити, као што је у молби назначен.

Молиоцима, који молбе непосредно подносе, мора се на захтев бесплатно издати реверс о томе: ког су дана и часа и за које терене своје молбе поднели, и под којим су им бројем у пријавиој књизи заведене.

Члан 13.

По свршетку службеног времена не сме се више ни једна молба за прста права истраживања примити.

Све примијене молбе једног дана узимаће се одмах сутра дан у поступак, и при том ће се прво издвојити све молбе које се односе на случајеве, предвиђене чл. 24. рударског закона, о којима ће се, ако су тражени терени у погледу рударских истраживања слободни, спремити све што је потребно по чл. 39. рударског закона. С осталим молбама поступиће се по чл. 14. и 15. ових правила.

Члан 14.

Ако ипак испуњени прошири чл. 2. и 3. ових правила, молиоцима ће се преко надлежне полицијске власти оставити рок да најдаље за десет дана по саопштењу исправе и допуне своје молбе. Неисправне

молбе после овог рока губе своју важност па основи другог става чл. 22. рударског закона, и морају се одмах из пријавне књиге избрисати, пошто се претходно стави на њима решење у томе смислу.

Овако ће се исто поступити и у случајима који су предвиђени по чл. 5, 7 и 9 ових правила.

Члан 15.

Ако су испуњени прошири о подијашању молби за прста права истраживања, онда ће рударско одељење на свакој молби, с обзиром на раније пријаве које су још у важности и на издата истраживања и повластице, донети прво реферат о томе: да ли је тражени терен у погледу рударских истраживања укупно или делимице слободан или не, па ће у првом случају одмах спремити све што треба да се може издати одобрење за тражено прсто истраживање, а у другом ће случају спремити решење да се саобразно чл. 24 рударског закона тражено одобрење не може издати, па потом молиоца преко надлежне полицијске власти о томе известити.

Члан 16.

Ако молилац у року од десет дана по саопштеном позиву не положи Министар-

ству народне привреде проширену такеу за спремљено и потписано одобрење, сматраће се на основи другог става чл. 22. рударског закона да је од њега одустао, и молба ће му се одмах избрисати из пријавне књиге, пошто се претходно на њој стави решење у том смислу.

Члан 17.

Издата се одобрења морају одмах за вести у књигу за прста права истраживања и развести по регистру издатих сеоских и варошких атара; а потом се дотичне молбе бришу из пријавне књиге.

Члан 18.

По прописима ових правила имају се одмах узети у поступак и све раније молбе за прста права истраживања, по којима није донето још никакво решење.

РБр. 2040.

31. октобра 1903. год.
у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,
Тод. Петковић с. р.

VIII

Распис

свима рударским повластичарима, закупцима рудника и управама рударско-братинских каса.

На основу чл. 103. рударског закона имају се образовати на сваком руднику рударске братинске касе за потпомагање рударских надзорника и радника, њихових удовица и непунолетне деце, и то:

- а), општа рударско-братинска каса за инвалидску помоћ и ценизије, и
- б), посебне рударско-братинске касе за случај болести и смрти.

Познато је сваком рударском предузимачу од коликог је значаја установа оваквих каса, како за раднике и њихове породице, тако исто и за саму рударску радију.

Материјално осигурање радника за случај телесне изнемогlostи, осакаћења или смрти има непосредног утицаја на моралну снагу њихову, у којој леже најјачи

мотиви за правилан, користан и успешан рад самога предузећа, и основни услови за њихово сопствено благостање.

Обезбеђењем радничког живота подиже се и утврђује кадар раднички, а рударска предузећа добијају јемство за сталну, не прекидну и правилну радију. С тога је у интересу како рударских предузимача тако и њихових радника, да свима силама при помогну правилно и солидно образовање рударско-братинских каса, јер ће ове само тада благотворно утицати на корист једних и других.

Статуте за посебну рудар.-братинску касу за случај болести и смрти саставља, по чл. 105. рударског закона, одбор раднички са обделаоцем или управником предузећа. Правила пак за ону другу, општу руд.-братинску касу за инвалидску помоћ и пензије, ја ћу по чл. 104. руд. закона доцније прописати.

Статути досадашњих рудар.-братинских каса, које постоје на неким рудницима, садрже доста непотпуности, а сасвим тога оскудева им једнообразност, која би требала да је главно обележје једних и истих установа.

Из тога разлога сви ови статути само су привремено одобравани. А да би се једном дошло до сталних, потпуних и

једнообразних правила за све посебне руд.-братинске касе на рудницима, налазим, да ће се то најлакше и најбрже постићи, ако пропиши једне угледне статуте које ће поједине управе рударских братинских каса само подесити према својим месним приликама. За ово ми даје право одредба чл. 105. руд. закона, по којој сам надлежан за одобрење ових статута за све руднике у Србији. У том циљу израдио сам ове угледне статуте:

Статути

рударско братинске касе за помоћ у случају болести и смрти на руднику Н. Н.

I. Циљ рударско-братинске касе, њено, седиште и представник.

Члан 1.

На основу чл. 105. руд. закона обделалац рудника „Н. Н.“ уз сарадњу потпинсаног одбора, састављеног из радника истог рудника, установљава руд.-братинску касу за помоћ у случају болести и смрти рударских надзорника, радника и њихових породица, који се на овом руднику налазе.

Члан 2.

Седиште је ове братинске касе на руднику „Н. Н.“

Члан 3.

У административним пословима представљаће братинску касу председник са пословођом управног одбора.

II. Чланство братинске касе.

Члан 4.

Чланови братинске касе морају бити: сви надзорници и стални радници руднички без разлике врсте рада, по под условом:

- а). да нису млађи од 15 година;
- б). да су потпуно здрави, способни за рад и доброг владања; и
- в.) да при упису положе 5% од своје месечне зараде.

Чланови ове братинске касе сматрају се у исто време и као чланови опште руд. братинске касе за инвалидску помоћ и пензије.

Члан 5.

У сталне раднике рачунају се они радници, који су најмање месец дана провели у раду на руднику.

Нови, стални радници ступају одмах у чланство, према својој чланској књижици братинске касе.

Члан 6.

Чланство ове братинске касе почиње од дана уписа у чланство, а престаје као и сва права са њим по овим статутима стечена, са изласком из рада на руднику.

Са престанком чланства искључује се право на сваку пакнаду, као и на повраћај уплаћених улога.

Члан 7.

Сваки члан руд. братинске касе приликом ступања у чланство добиће од управе рудника чланску књижницу, у коју ће се заводити, његове месечне зараде и наплаћени улози за обе касе.

Члан 8.

Сваки члан ове братинске касе дужан је:

- а.) да улаже у ову касу по 2% од своје чисте, месечне зараде, то јест зараде, која се исплаћује по одбитку трошкова за алат и материјал утрошен у раду, и
- б.) да следује одлукама управног одбора руд. братинске касе.

Члан 9.

Сваки члан ове братинске касе има право:

- а.) да ужива помоћ овим статутима предвиђену;
- б.) да учествује на зборовима руд. братинске касе и своје мишљење слободно исказује по питањима која се тичу руд. братинске касе, и да чини предлоге;
- в.) да учествује у решавању и избору на овим скуповима, и да може бити изабран.

III. Управа братинске касе.

Члан 10.

Послове братинске касе руководи по овим правилима управни одбор.

Члан 11.

Управни одбор састоји се од председника, благајника, који је у исто време и пословођа, и пет чланова. Управни одбор бира се из почасти, и врши своју дужност бесплатно.

Избор одбора, сем председника и благајника, врши се сваке године о редовој скupштини у току прве половине фебруара. Поред тога бирају се и три заменика за случај одсуствовања или болести којег члана управног одбора.

Члан 12.

Председник управног одбора је повластичар, односно закупац или њихов заступник. Његове су дужности:

а.) да по потреби сазива седнице одборске, да на њима као и на скupштинским зборовима председава; он је извршни орган и представник како управног одбора тако и братинске касе;

б.) да се стара са управним одбором о правилном руководњу друштвеним капиталом и имовином, то јест да се готовина

даје на сигуран прилод, а давање помоћи строго по прописима ових статута извршује; да су све књиге у редовном и исправном стању.

Члан 13.

Благајник рудника је у исто време благајник и пословођа рударско братинске касе. Дужност је његова да врши све административне послове, да води све прописне књиге ове касе, као и записнике одборских седница и скупштинских зборова.

Члан 14.

Управни одбор решава већином гласова, а у случају равног поделе гласова, већина је на оној страни на којој је председник.

Пуноважне су седнице управног одбора, ако је поред председника присуто најмање три члана одборска. Против решења одборског има места жалби Министру народне привреде, чије је решење извршно. Управни одбор има печат рударске братинске касе с овим натписом: „Рударско братинска каса на руднику Н. Н.

Дужност је управног одбора:

а.) да се у свом раду строго придржава ових статута;

б.) да одређује помоћи, чува имаовину и каматиште капитал ове братинске касе;

в.) да води надзор над правилним рачуноводством и књиговодством;

г.) да преко свога председника извршује све дужности братинске касе, које су овим статутима прописане;

д.) да редовно на петнаест дана раније објављује позив чланова за редовну скупштину друштвену, која се има држати сваке године у току прве половине фебруара;

е.) да сазива ванредну скупштину у случају неодложног решавања, за које управни одбор није овлашћен;

ф.) да спрема рачуне и извештај о свом раду за редовну скупштину;

ж.) да сва решења одборска потписују сви присутни чланови одбора, пошто они за њих солидарну одговорност сносе;

з.) да извештава Министарство народне привреде о свакој промени у опису чланова према чланској књизи;

и.) да на крају сваке године шиље Министарству извештај са списком, у који ће се уписивати месечне зараде и улози у ове братинске касе за свакога члана понаособ, свака промена код описа чланова, свака издата помоћ и узорак, зашто је учинјена; и

ј.) најпосле, да саопштава Министарству записник друштвене сконцертине у изводу, и цео годишни биланс касе.

IV. Приходи братинске касе.

Члан 15.

Приходи ове руд. братинске касе састоје се:

а.) Од редовних улога чланова руд. братинске касе, који износе по 2% од зараде;

б.) Од редовног улога самога повластичара, односно закупца рудника, који износи 20% од целокупног улога чланова обеју руд. братинских каса;

в.) Од казни (не подразумевајући овде накнаду штете) изречених над радницима на руднику од стране обделаоца;

г.) Од камате на капитал руд. братинске касе;

д.) Од ванредних прилога, у које се разчунају и наплате при упису у чланство, 5% од месечне зараде.

V. Давање помоћи из братинске касе.

Члан 16.

Помоћ чланова руд. братинске касе за случај болести и смрти састоји се:

а.) У лекарској помоћи са лековима и давању породици оболелог члана 25% до

50% од његове просечне зараде, коју оцењује управни одбор. Чланови породице, и то жена и деца (као и отац и мајка, браћа и сестре или друга родбина ако је оболели члан њихов хранилац) имају такође право на бесплатну лекарску помоћ и лекове;

б.) У давању трошкова за сарану како чланова братинске касе тако и именованих чланова њихових породица. Ову помоћ одређује према стварним издацима управа братинске касе. Али она може бити само од 5—15 динара.

Члан 17.

За сваки случај, било болести или смрти, дужна је управа братинске касе прибавити доказа.

Члан 18.

Према броју чланова; као и према имовном стању руд. братинске касе сама управа ове касе оцениће: да ли ће држати сталног лекара са одређеним хонораром или ће овога привремено по потреби позивати. Ручну апотеку за прве потребе у сваком несретном случају и болести, управа братинске касе набавиће по пропису лекарском, и у реду одржавати.

Члан 19.

Управа братинске касе, према потреби, дужна је сваког болесника који има право

на помоћ у случају болести преко управе рудничке упутити лекару на лечење.

Сваки болесник добиће од управе рудничке болничку објаву, у којој ће бити назначено име болесника и дан кад се разболео уз напомену: да ће лекарске и евентуалне болничке трошкове, као и лекове поднести братинска каса, но с тим да је лекар дужан, по оздрављењу болесника, упутити га натраг са својим уверењем, а његову објаву задржати, да учинене трошкове за болесника преко управе рудника наплати.

Члан 20.

Ако болесник остане на лечењу дуже од 3 месеца, и његово оздрављење постане неизвесно, даљи трошкови око њега бациће се на терет опште братинске касе за инвалидску помоћ и пензију. У таквом случају дужна је управа братинске касе преко управе рудника известити Министра народне привреде.

VI. Књиге руд. братинске касе.

Члан 21.

Код ове руд. братинске касе водиће се на руднику:

а.) чланска књига, у коју ће се обележивати сви чланови руд. братинске касе, са следећим рубрикама: име и презиме

члана рудар, братинске касе и број његове уложне књижице, врста радника, место рођења, место одакле је дошао, године старости, месечна зарада, да ли је жењен, да ли је жива жена, колико има деце, како мушки тако и женске понаособ и поређати њихова имена и године старости; да ли је он или његова породица уживао какву и колику помоћ, за што и које време; колико је уложио у прву а колико у другу братинску касу, да ли је зашто и колико кажњен. Последња рубрика биће за примедбе о свима променама, које се код чланова односно њихових породица у току времена догоде.

б.) уложна књига у коју ће се заводити све месечне зараде и улози чланова;

в.) дневник касе за уписивање свију примања и давања ове братинске касе;

г.) књига записница одборских одлука.

Све књиге морају бити прописно потврђене од стране Министра народне привреде.

VII. Капитал и имаовина братинске касе.

Члан 22.

У основни капитал ове братинске касе улази једна четвртина капитала и имао-

вине досадање руд. братинске касе на овом руднику (чл. 104. руд. закона).

Капитал руд. братинске касе мора се држати на прилиоду у каквом повачном заводу. У противном сваки пропуштени интерес плаћа управни одбор, са 12%.

Колико ће се од овог новца држати у каси управе братинске касе за редовне месечне издатке решаваће управни одбор, но та сума не сме бити већа од 500 динара.

Капитал и имаовина ове руд. братинске касе је неприкосновена својина свих чланова скупа ове касе.

Из овог капитала и имаовине могу се чинити издаци само по овим статутима.

VIII. Скупштина.

Члан 23.

Скупштина чланова састаје се на позив управног одбора у првој половини месеца фебруара сваке године и има задатак:

- a.) да претреса извештај и рачуне управног одбора за минулу годину;
- b.) да бира нову управу;
- c.) да претреса предлоге управног одбора и појединих чланова, који се морају најмање три дана раније поднети управном одбору;

д.) да бира три члана који ће извршити преглед рачуна и потписати записник скупштински.

За рад скупштински потребно је да је присуто $\frac{3}{4}$ чланова руд. братинске касе; а решења се доносе већином гласова присутних чланова.

IX. Престанак рударске братинске касе.

Члан 24.

Рударско-братинска каса престаје само онда кад радња на овом руднику престане.

У том случају ако је прекид рада само привремен, рударска ће братинска каса функционисати и даље као и у редовним приликама. Ако је пак рад обустављен на свагда, онда је дужна управа руд. братинске касе сав капитал ове касе послати Управи Фондова као ванредни приход руд. братинској каси за инвалидску помоћ и пензије, а сву архиву Министарству народне привреде, и од њега тражити разрешницу.

* * *

Саопштавајући ове угледне статуте свима рударским повластичарима, закупцима рудника и управама руд. братинских каса, у исто време паређујем им следеће:

1.) Да сви рударски повластичари и закупци рудника позову управне одбore руд. братинских каса на својим рудницима, или, ако ових немају, да их одмах образују, па да најдаље до краја марта месеца ове године на основи добивених угледних статута, а према својим месним приликама и потребама саставе правила за своју посебну руд. братинску касу за помагање радника, надзорника и њихових породица у случају болести и смрти, па ми их у горњем року поднесу на одобрење;

2.) Да они рударски повластичари и закупци рудника, на чијим рудницима постоје рударске братинске касе, позову управне одбore њихове да закључе рачуне ових каса за прошлу годину, па ми најдаље до краја марта ове године пошаљу на преглед биланс, оверен од стране целога управног одбора рударске братинске касе, и дотичног обделаоца; сем тога, да у истом року пошаљу три четвртине целокупног капитала досадање руд. братинске касе Управи Фондова, што ће према одредби чл. 104. руд. зак. послужити као основни капитал опште рударске братинске касе за инвалидску помоћ и пензије. — У противном случају бићу принуђен, да јо чл. 141. руд. закона изашпијем наро-

читог изасланика, који ће цео тај посао извршити о трошку дотичног обделаоца;

3.) У рударском одељењу водиће се преглед: колико који рудник са својим радницима улаже у једну, колико у другу рударску братинску касу, а уз то и преглед: колико су поједини радници до сада улагали у ове касе. Ради тога, сваки руд. повластичар, односно закупац рудника, дужан је према одредби чл. 104. руд. закона, сваког месеца најдаље у року од 15 дана извести из платног списка за проши месец, све улоге својих радника за руд. братинску касу и то по 2% за посебну и 3% за општу руд. братинску касу; од своје стране пак додаваће обделаоци још 50% од целокупног улога својих рударских надзорника, и то 20% за прву, а 30% за другу руд. братинску касу.

Уложени новац за општу руд. братинску касу за инвалидску помоћ и пензије шиљаће обделаоци у поменутом року Управи Фондова са нарочитим актом, и једновремено о томе известити Министарство народне привреде.

Уложени новац за посебну руд. братинску касу за случај болести и смрти предаваће обделаоци, тако исто у горњем року, управама руд. братин. каса, стављајући им на расположење своје платне

спискове да из њих упишу у своје књиге поименце све чланове са њиховом зарадом и наплаћеним улозима.

У противном случају, ако би повластичар, односно закупац задржao уложени новац за ове касе, биће дужан накнадити пропуштени интерес од 12% на задржану суму.

На крају године пак настојаваће да управа руд. братинске касе у року од месец дана састави и пошаље Министарству народне привреде списак, у коме ће изложити:

а.) Месечне зараде и улоге у обе братинске касе за сваког радника понаособ, и

б.) Месечне улоге обделаоца рудника за ове касе.

4.) Правила за општу руд. братинску касу пропишаћу доцније кад се сви потребни подаци за то прикупе; али до тога времена, потпоре, које су извесни чланови руд. братинске касе раније задобили, издаваће се из касе за инвалиду и пензије. Ради тога, дужне су управе руд. братинских каса да таква лица пријаве Министарству народне привреде са потребним документима, да би им се ова потпора могла редовно и даље из поменуте касе издавати.

За случај, да пре него што се пропишу правила за руд. братинску касу за инвалидску помоћ и пензије наступи потреба да некоме тек треба одредити инвалидску помоћ или пензију, дужни су обделаоци о том поднети извештај Министарству народне привреде са свима потребним подацима, да би се привремена потпора могла одредити из за то нарочито одређене буџетске позиције. Но на рудничима, на којима већ постоје рударско-брatinске касе за инвалидску помоћ и пензије, у таквим случајима, док се не пропишу нова правила, издаваће се помоћ или пензија према ранијим правилима дотичних каса; и

5.) Све управе посебних руд. братинских каса за случај болести и смрти, послаће Министарству народне привреде списак својих чланова најдаље до краја маја ове године, у коме ће бити попуњене следеће рубрике: врста радника, место рођења, место одакле је дошао, године старости, месечна зарада, је ли жењен или удовац, колико има мушки, а колико женске деце и које старости, је ли уживао какву помоћ: за што, колико време и колико (то исто бележити и за чланове његове породице), колико је до краја прошле године свега уложио у руд. братинску касу, рачунајући од почетка чланства и најзад:

је ли, за што, колико и када кажњен. — О свакој промени у овом опису чланова извештаваће управа руд. братинске касе Министарство народне привреде.

6.) Свака управа рудника дужна је излати свакоме рударском надзорнику и сталном раднику чланску книжицу руд. братинских каса, у коју ће се заводити сви подаци изложени у тачци 5., као и њихове месечне зараде и наплаћени улози за обе рудар. братинске касе.

РБр. 309.

20. фебруара 1904. год.
у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

Д-р Свет. Радовановић с. р.

IX

Правила Рударско-Братинске касе

свију рударских надзорника и радника у Србији
за инвалидску помоћ и пензије.

На основу чл. 1. и 104. рудар. закона
прописујем за све управе рударско-брат.
каса у Србији, Рударско Одељење и Управу
Фондова ова правила;

**I. Задатак рударско-братинске касе за
инвалидску помоћ и пензије. Њено се-
диште и надзор над њом.**

Члан 1.

Задатак је ове касе оснивање фонда за обезбеђење инвалидске помоћи и пензије рударским надзорницима и радницима и њиховим породицама у Србији, а према чл. 103., 104. и 107. руд. закона.

Члан 2.

Фонд ове касе налази се у Управи Фон-
дова у Београду.

Послове ове касе врше управни одбори руд. брат. каса на појединим рудницима и Управа Фондова.

Члан 3.

Надзор над овим пословима врши министарство народне привреде преко рударског одељења.

II. О члановима ове брат. касе.

Члан 4.

Чланови ове братинске касе морају бити сви стални надзорници и радници руднички без разлике врсте рада, но под условом:

- а.) да нису млађи од 15 година;
- б.) да су потпуно здрави и за рад способни, што се има утврдити при примању у чланство уверењем од стране лекара рударско братинске касе дотичног рудника; и
- в.) ако уживају сва грађанска права.

Члан 5.

У сталне раднике и надзорнике рачунају се они радници или надзорници, који су најмање месец дана провели у раду на руднику.

Нови стални радници ступају одмах у чланство, према својој чланској књижици братинске касе.

Члан 6.

Чланови ове касе плаћају по чл. 104. руд. зак. месечно 3% од зараде, која се исплаћује по одбитку трошкова за алат и материјал утрошен у раду.

Члан 7.

Као чланови ове касе остају и они радници, који се налазе на одсуству за приватне послове највише два месеца, ако за то време плаћају редован улог према својој последњој заради и 50% од свога улога, што би иначе повластичар плаћао; но тада задржавају само право на пензију, у колико су га по овим правилима стекли. После тога времена, ако у рад не ступе, губе стечена права у овој каси, изузимајући случај у чл. 8. ових правила.

Ово исто вреди и за оне раднике који би били отиштени из рада, било по свом захтеву, по отказу повластичара или за омање кривице.

Но ако би који од поменутих чланова имао десет година чланства у овој каси, он може и даље ван рудничке радње остати члан ове касе са овим плаћањем улога, но такође без права на инвалидску помоћ. Таквом члану дозвољава се, да своје улоге уплаћује најдаље у року од

шест месеци, а ако их и после тога рока не уплати, губи сва стечена права у овој каси.

Члан 8.

Члан ове касе задржава право на чланство и према овим правилима само на пензију, без плаћања улога, кад се налази на војној служби, боловању, или таквом одсуству које услед прекида или редуцирања рада на руднику или било каквим узроком, који не зависи од његове воље, проведе ван рада рудничког па ма на које време. Проведено време на одсуству или ван рада не урачунава се у године чланства.

Члан 9.

Пензионери и инвалиди не плаћају улоге овој каси.

Члан 10.

Чланови ове касе, који су пре њене установе привремено бивали чланови руд. брат. каса, задржавају права на све раније стечене године чланства; а оно време, за које нису никако били чланови руд. брат. каса, ма да су га у рудар. раду провели, могу накнадном уплатом улога накнадити као пропуштене године чланства — ако се то докаже уверењима до-тичних рудника, на којима су то време

провели. Ради тога морају за све пропуштено време платити према последњој заради улог 3% као и 50% од тога улога који би иначе повластичар плаћао.

Члан 11.

Члановима који једанпут изгубе право на чланство било каквим узроком, па нова ступле у рад на руднику и чланство брат. касе, не урачунавају се раније године чланства, које су изгубили према овим правилима.

Члан 12.

Сваки члан ове братинске касе има право: да ужива по овим правилима предвиђену инвалидску помоћ или пензију, за себе и за своју породицу.

III. Приходи ове братинске касе.

Члан 13.

Основни фонд ове касе сачињава $\frac{3}{4}$ цекуиног капитала свију руд. брат. каса у Србији, које су постојале пре образовања садашњих брат. каса, а депонован је у Управи Фондова (чл. 104. руд. зак.).

Приход ове касе образоваће се из ових извора:

1. од улога чланова ове братинске касе;

2. од улога рударских повластичара или закупца, који износи 50%, од укупних чланских улога дотичних рудника за ову касу према чл. 104. руд. закона;

3. од казни, (чл. 104. руд. зак.) прописаних и изречених по рударском закону (чл. 128, 131, 132, 133, 134, 137, 138, 139, 140, 141, 142 и 143.);

4. од женидбених улога за пензије удовица и сирочади (чл. 1, 103 и 104 руд. закона);

5. од интереса на капитал опште братинске касе;

6. од имаовине руд. брат. касе за помоћ у случају болести и смрти, кад рудници на којима оне постоје, престану са радом на свагда (чл. 24. прав. брат. касе за помоћ у случају болести и смрти);

7. од зарада радничких, које по службеним правилима појединих рудника нису дигнуте;

8. од разних добровољних прилога и завештања; и

9. од непредвиђених прихода.

Члан 14.

Женидбени улог плаћа сваки члан који се ожени после 30 година и то:

а.) ако је муж старији од жене до 10 година закључно, или су једних година,

или је муж млађи од жене, плаћа месечно према годинама старости и својој заради:

од 30—40 година закључно	$2\frac{1}{2}\%$
--------------------------	------------------

» 40—45 » »	$2\frac{1}{2}\%$
-------------	------------------

» 45—50 » »	$3\frac{1}{2}\%$
-------------	------------------

а преко 50 » » $4\frac{1}{2}\%$

б.) ако је муж старији од жене преко 10 до 15 година закључно, платиће још четвртину горњега улога;

в.) ако је муж старији од жене преко 15 година, платиће још половину онога колико је под а.) прописано. Овај се улог не плаћа, ако се члан ожени удовицом, или ћерком умрлог члана, које уживају пензију, па би преудајом или удајом престало са свим право издавања њихове пензије.

IV. Одређивање инвалидске помоћи или пензије.

Члан 15.

Инвалидску помоћ могу добити чланови ове братинске касе, које би само на рударском послу постали неспособни за рад услед каквог несрећног случаја. — Пензију так добијају без разлике члапови или њихове породице према овим правилима.

Члан 16.

Величина пензије члanova ове касе одређује се у случају телесне или умне из-

немогlostи или по навршетку 60 година старости — односно 35 година рада, а према заради дотичног члана и времену, за које је улагао, и то: са навршетком пет година непрекидног рада пензионисани члан добија 20% од последње своје зараде, а после тога пензија се увећава са сваком годином рада са 2% до 80% од последње његове зараде, кад дотични члан наврши 35 година непрекидног рада.

Члан 17.

Инвалидска помоћ услед онеспособљености приликом несрћних случајева на рударском раду издаје се такође по горе изложеном начину, према заради и времену службе, додајући такоме члану 10 година више при одредби инвалидске помоћи; али ово може ићи само дотле докле се овим додавањем не наврши 35 година.

Члан 18.

Чланове ове братинске касе, који би постали неспособни за рад за време одсуства или на руднику, али не на рударском раду, не могу имати инвалидску помоћ, већ ће се пензионисати по овим правилима.

Члан 19.

Удовица има право на пензију под условом:

- 1 да је законита жена;
- 2 да је ступила у брак пре но што је њен муж навршио 50-ту годину; и
- 3 да брак није закључен за време уживања инвалиде или пензије њеног мужа.

Члан 20.

Деца рођена у браку имају право на пензију до навршоне 14-те године, па мањихови родитељи били разведени или имати као удовица била проудата.

Но она остају доживотно са тим правом и после навршоне 14 године ако се докаже да су неспособна за рад.

Усвојона деца и пасторчад немају право на пензију.

Члан 21.

Пензија удовица без деце износи половину пензије или инвалидске помоћи коју би муж имао према чл. 16. и 17. ових правила. Но ако муж није пет година улагао у ову братинску касу, онда се удовици одређује пензија, као да је имао 5 година.

Члан 22.

Ако удовица остане са децом, онда јој се чоред њене пензије даје у име дечије пензије и то:

за једно дете динара 4 месечно			
» два детета	7	»	
» три »	9	»	
за свако даље дете по 1 динар месечно			више.

Члан 23.

Ако деца по смрти очевој остану и без матере, онда се даје стараоцима или онима, који их приме на издржавање:

за једно дете динара 8 месечно			
» два детета	14	»	
» три »	18	»	
за свако даље дете још по 3 динара			месечно више.

Деца надзорника добијају 25% више.

Члан 24.

Удовицама, које би уживале пензију из ово братинске кассе, може се по њиховој молби, а по решењу одбора братинско кассе дотичног рудника, издати на име удомљења суме, која не може прећи њену једногодишњу пензију. Ово ће јој се издати на 15 дана после венчања.

Члан 25.

За дуг мужа или родитеља као бившег члана касе, не може се ништа од пензије удовице или сирочади под забрану ставити. Само заоставши улози по овим правилима могу се из тој пензије наплатити.

За дугово удовицу и деце учинено после смрти мужа или родитеља као члана ове касе, не може се више од $\frac{1}{4}$ пензије у забрану ставити.

Члан 26.

Инвалидска помоћ или пензија рачуна се од дана, кад се констатује неспособност дотичног члана за своје време његовог живота или до евентуалног потпуног оздрављења.

Члан 27.

Пензија удовици и деци рачунаће се од дана смрти дотичног члана.

Члан 28.

Исплата инвалидске помоћи или пензије врши се крајем сваког месеца на рударско-братинској каси за помоћ у случају болести и смрти — рудника, на коме

је дотични члан радио. Понзија онима, који не живе на руднику, издаваће со на признанице оверене од стране општинских или полициских власти.

Члан 29.

Понзионери или лица која примају инвалидску помоћ, морају живети у Србији; у противном случају губе ова уживавања.

Члан 30.

Чланови, који би на боловању дуже од три месеца провели, падају на торет овој каси (као што је то предвиђено правилима за руд. брат. касе за помоћ у случају болести и смрти. Чл. 20.).

V. Губитак инвалидске помоћи и пензије.

Члан 31.

Пензионисани члан губи право на пензију:

- ако буде осуђен због злочинства или на затвор дужи од године дана, или и краћи, но који повлачи губитак грађанске части (члан 95. руд. зак.);
- ако члан, који је због телесне или умне изненадности пензионисан, или је

по чл. 17. ових правила добио инвалиду, поново постане способан за рад. У том случају мора и има право ступити на рад на истом руднику, на коме је раније радио у току од 2 месеца, од дана, када лекар констатује способност. Ко по овоме не поступи, губи право на уживавање из ове касе заједно с породицом.

Члан 32.

Право на пензију губе:

- Удовица кад се уда.
- Деца, која кад наврши 14 година, а постану способна за рад, или ако су и после тих година уживала пензију, па постану за рад способна, и
- Ако ма ко од њих буде осуђен због злочинства или преступа, који повлачи губитак части грађанске.

VI. Дужност управа рударско-братинских каса на свима рудницима у Србији.

Члан 33.

Дужност је ових управа:

- да сво послове ове касе, у колико се њихових чланова тицало буде, отправљају по одредбама ових правила;

б.) да наплаћују све улоге прописане овим правилима на крају сваког месеца (види чл. 6, 7, 10);

в.) да одређују инвалидске помоћи и пензије, као и да решавају по овим правилима о губитку ових уживања, и да све своје одлуке, са записником седница и свима потребним документима, шаљу Министру народно привредо на одобрење;

г.) да води надзор, да се сви приходи и издаци тачно у књиге заводе, одговарајући солидарно за сваку причињену штету ове касе, а поред тога, да у радничке књижице уводе све уплаћене улоге;

д.) да по одобрењу Министра народно привреде, а преко свога благајника исплаћују инвалиде и пензије сваког месеца из прихода ове касе, а остатак прихода да шаљу Управи Фондова за фонд ове брат. касе;

ћ.) да на крају свако године шаљу биланс ове касе Министру народне привреде, из којега ће се видети: укупна зарада радника, 3% и други улози, улог повластичара, наплаћене казне и други приходи, као и сви издаци на инвалиде и пензије.

е.) да при пријему и отпушту чланова врште протоколарна саслушања над њима, у којима им имају изнети њихова права,

којима со по овим правилима могу користити, и да према изјавама радника траже потребне податке од поједињих управа руд. брат. каса;

ж.) да се лекарским прегледом уверавају о здравственом стању свих чланова и њихових породица, кад је решавање о одређивању или укидању инвалидске помоћи или пензије и да воде рачуна о пензионисаним члановима: да ли нису постали способни за рад; и

з.) чим ступе ова правила у живот, да пошаљу рударском одељењу списак до садањих инвалида и пензионира са потребним докumentима и са назначењем: од када и колико примају помоћи?

Члан 34.

Приликом одређивања пензије удовици са децом или без ове, управни одбори дужни су, да со писменим докumentима, а то су изводи из црквених протокола или уверења власти, увере о проведеном брачном времену, о смрти дотичног члана, о броју и годинама деце као и о томе, да су она у животу или, да у опште нема деце, или најзад — да су деца сирочад — без оца и мајке.

Члан 35.

Решење своје саопштаваћо управни одбор дотичнима на потпис и том приликом тражиће од њих реч, јесу ли задовољни са одређеном помоћи и ако не, — за што?

VII. Дужност Управе Фондова.

Члан 36.

Дужност је Управе Фондова, да сав новац од управних одбора руд. касе са појединих рудника, послат за фонд руд. брат. касе за инвалиду и пензију рударских радника и надзорника, прима на приплод и заводи у дотичну партију.

Члан 37.

Управа Фондова ће издавати новац из те партије само по наређењу Министра народне привреде.

Члан 38.

На крају сваке године биће дужна Управа Фондова подносити Министру народне привреде преглед стања ове рударско братинске касе.

VIII. Дужност Рударског Одељења.

Члан 39.

Рударско одељење имаће дужност:

- а) да контролише свако решење управ. одбора руд. брат. касе, да у сагласности са овим правилима буде, и са рефератом спроводи Министру народно привреде на решење;
- б) да води књигу о стању ове руд. братинске касе;
- в) да води књигу свију одређених пензија и инвалида са тачним описом;
- г) да према решењима Министра нар. привреде отвара потребне кредите код Управе Фондова појединим управама руд. брат. каса;
- д) да на крају године подноси Министру народне привреде биланс ове брат. касе и стара се, да се после тога штампа у званичним „Српским Новинама“ и
- ђ) да се стара, да се сав новац, који се наплати на име казни од истражилаца и обделавалаца по одредбама закона рударског, редовно шаље Управи Фондова као приход ове касе (чл. 104. руд. зак.).

IX. Прелазна наређења.

Члан 40.

На основу чл. 2. закона о таксама, послови ове касе ослобођени су од плаћања таксе.

Члан 41.

Сви трошкови око ове касе падају на терет локалних руд. брат. каса за помоћ у случају болести и смрти.

Члан 42.

Инвалидске помоћи и пензије одређене пре ових правила остају у важности.

Члан 43.

Све што није овим правилима предвиђено, расправљаће Министар народне привреде по сваком учињеном питању.

РБр. 2467.

24. новембра 1905. год.
у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

М. Драшковић с. р.

X

Распис

Свима рударским повластичарима и закупцима, о поднашању привредних планова за уступљене им рударске шуме.

Једна од најзначајнијих потпора, које се на основи рударског закона чине нашим рударским предузећима ради опстанка и унапређења им јесте та, да из државних шума, које се налазе на њиховим рудним просторима или им се нарочито ради тога одреде, могу бесплатно набављати гору за све своје чисто рудничке потребе. У вези с овим, а у циљу да се по могућству сваки рудник у погледу ове неопходне потребе му стално обезбеди, прописује чл. 58., рударског закона да се у рударским шумама мора водити трајно шумско газдинство, т.ј. да рударска предузећа на уступљеним шумским просторима, упоредо с потребном експлоатацијом одрасле шуме за рудничке циљеве, морају о свом трошку нову шуму подизати, неговати и чувати, и да како за то тако и за саму експлатацију морају имати према месним шумским приликама стручно из-

рађене и од стране Министарства народне привреде одобрене привредне планове.

Имајући ово на уму, а позван чл. 1. и 115. рударског закона да се одредбе овог закона тачно извршују, објављујем на основи чл. 58. и 59. истог закона, свима рударским повластичарима и закупцима који имају уступљених државних шума за рудничке циљеве, да се постарају те да још ове године учине све што је потребно да се на голетима отпочне стварати вегетација, па то стално у будуће продуже; да се на местима која су већ припремљена за успевање дрвета отпочне на ма који од опробаних начина и настави подизање шума, да се подигнуте и одрасле шуме што је могућно боље негују и чувају, и да они рударски повластичари и закупци, који ради тога нису још поднели шумске привредне планове, имају то учинити најдаље до краја ове године.

На повластичаре и закупце, који се овоме не би одазвали строго ће се применити одредбе рударског закона, које су за овакве случајеве прописане.

РБр. 384.

8. марта 1904. год.

у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

Др. Свет. Радовановић с. р.

XI

Правила

о молбама за продужење простих и искључивих права истраживања и о вршењу увиђаја за оцену извршених радова на истражним просторима.

На основи члана 1., а у вези са чл. 23. и 30. рудар. закона прописујем ова правила:

Члан 1.

Сваки истраживач који је по рударском закону добио просто или искључиво право истраживања, а желесо би да то право и даље, за годину дана према чл. 23. и 30. руд. закона, продужи, дужан је по чл. 22., 23. и 36. руд. закона пре свршетка годишњег рока да се обрати молбом министру народне привреде, уз коју ће приложити и извештај о извршеним радовима на своме истражном терену.

Члан 2.

У молби за продужење рударских истраживања дужан је молилац назначити и лице које ће га на терену истраживања

представљати и рударском стручњаку извршене истражне радове показивати.

Члан 3.

У извештају о извршеним радовима треба тачно изложити:

а.) Сва места, на којима су истраживања вршена, и тако их описати, да се она лако и без помоћи истраживача могу наћи;

б.) Употребљени начин рада, при истраживањима, т.ј. да ли је рађено: поткопом, окном, раскопавањем или бушењем. При томе треба сваки извршени рад описати и показати: величину његову у метрима, учињене издатке и број употребљених надница, а тако исто треба изложити и постигнуте резултате при овим радовима у погледу пространства и моћности испитиваног рудишта;

в.) Каквих је руда нађено и колико је извађено, као и то шта је с том рудом урађено?

Члан 4.

Истраживачи који су једном или више пута добијали продужење својег права истраживања, дужни су да у својим молбама за ново продужење тачно изнесу: шта су на своме терену урадили у по-

следњој години, независно од ранијих радова, као и да покажу укупан резултат од почетка својих истраживања према чл. 3. ових правила.

Члан 5.

Ако извештај о раду и молба за продужење права истраживања не би одговарали одредбама чл. 23. и 28. рударског закона и прописима ових правила, рударско одељење позваће дотичног истраживача у року од петнаест дана да то учини. На случај, да се он не би у том року одазвао и своју молбу или извештај према примедбама исправио, сматраће се с обзиром на одредбе чл. 22. и 25. руд. закона да је од своје молбе одустао.

Члан 6.

Рударско одељење дужно је доставити молиоцу за продужење права истраживања на десет дана раније — дан, када ће одређени комесар изаћи на терен ради увиђаја о извршеним радовима. Ако истраживач или његов заменик не би био присутан одређеног дана сматраће се по чл. 22. и 25. руд. закона да је од молбе за продужење својег права истраживања одустао.

Члан 7.

Комесар је дужан поднести извештај о учињеном увиђају, у коме ће изложити:

1. Геолошки опис са геолошком скицом рудног терена.

2. Природу рудишта, правац пружања и пад.

3. Извршене радове у дотичној години, и то сваки појединце с подацима о њивовој дужини, о учињеним издацима и броју употребљених надница. При том треба тачно назначити свако место на коме је истраживање вршено. Нарочито треба означити на чијем се земљишту ти радови налазе и у ком сеоском и општинском атару; по могућству, било би корисно навести још каква ближа определења ради лакшег изналажења тога места (на пр. име суседног потока, реке, шуме; одстојање од пута, жељезнице, (вароши ит.д.).

4. Своје мишљење према одредбама ових правила: да ли је истражилац испунио прописе чл. 31., 32. и 35. руд. закона и да ли му према извршеним радовима треба и на коликом простору продужити право истраживања.

Члан 8.

Рударски стручњак, одређен за оцену извршених радова дужан је да скупи

рударско-геолошку збирку са дотичног истражног терена и да је преда Рударском одељењу.

Члан 9.

При оцени извршених истражних радова на терену простог права истраживања, служиће одређеном комесару као мерило за право продужења: у колико је истражилац на своме терену успео да изнађе и обелодани тачке, по којима би се могло судити о рудовитости тога терена и предузети даља истраживања.

За ово прво продужење, довољно је ако одређени комесар констатује, да је истраживач на тим тачкама вршио раскопавања или плитка бушевња.

За друго продужење простог права истраживања потребно је, да је истраживач на своме терену извршио истражне радове чија дужина, у поткопима и окнима, или дубина при бушевњу треба да укупно износи најмање 50 метара, а у раскопу до 100 m^3 .

Члан 10.

За прво продужење искључивог права истраживања, потребно је да одређени комесар при своме увиђају констатује да је истражилац на своме терену извршио

радове у поткопима и окнима, чија укупна дужина износи најмање 100 метара. За свако даље продолжење искључивог права истраживања, укупна дужина радова извршених у дотичној години треба да износи такође најмање по 100 метара.

Члан 11.

Комесар за оцену извршених радова може према теренским приликама предложити да се од дотичног истражиоца извесан простор одузме, ако при своме увиђају утврди да на том простору истражилац није никакве радове предузимао, а да су рудишта, која би се тамо налазила, различна или без никакве везе с рудиштима на којима су истраживања вршена.

Члан 12.

Извршени истражни радови у једној години морају се најмање до прегледа од стране рударског комесара одржавати у исправном и пролазном стању.

РБр. 2621.

8. децембра 1905. год.
у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ,

М. ДРАШКОВИЋ С. Р.

Распис¹⁾

(Допуна правила под XI).

Свима истражиоцима руда и копова, који имају одобрење за прости или искључиво право истраживања руда и копова.

На основу мого ранијег решења од 28-V. т. г. РБр. 1773, а у смислу чл. 1, 23 и 30. рударског закона, дужни су сви истражиоци руда и копова, да уз молбу за продолжење свога права истраживања у исто време поднесу извештај о извршним радовима на терену истраживања по нарочито за то прописаним правилима, да положе дијурну за рударског комесара, који ће преглед радова извршити—рачуноводству Министарства Привреде, и да назначе у молби: ко ће их на терену приликом прегледа заступати, да би комесар могао одмах и у свако време на терен отићи и одрођени посао свршити.

Стога се позивају сви поменути истражиоци, да се у будуће ове дужности придржавају, јер ће се у противном, ако уз

¹⁾ Српске Новине од 5. јула 1909 год.

молбу за продужење права не поднесу извештај, не положе дијурну, или не означе лице, које ће их на терену заступати,—сматрати као да им је молба беспредметна.

Овим се допуњују „правила о молбама за продужење простих и искључивих права истраживања и о вршењу увиђаја за оцену извршених радова на истражним просторима“ од 8. децембра 1905. год. РБр. 2621 и замењује 5 и 6 чл. истих правила.

РБр. 2241.

27. јуна 1909. год.
у Београду.

МИНИСТАР
НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ

Ј. М. Продановић с. р.

XII

Правила

за извршење чл. 4., 15., 22., 23., 25., 29., 30., 37., 46., 62., 74., 108., 129., 130., 144., 153. и 156. рударског закона.

На основи чл. 1. руд. закона прописујем ова правила о извршењу чл. 4., 15., 22., 23., 25., 29., 30., 37., 46., 62., 74., 108., 129., 130., 144., 153. и 156. руд. закона.

Члан 1.

Под државним рудницима (чл. 46. руд. зак.) подразумевају се рудници, које држава сама експлоатише по одредбама рударског закона или их је издала некоме под закуп.

Под државним рудиштима (чл. 46. руд. зак.) так подразумевају се рудишта, која Министар народне привреде нарочитим решењем као такова именује. У ова рудишта рачунају се и сви терени, који су досадањим решењем Министра народне

привреде заузети или за које су, као за слободне терсне, учињене пријаве за државни рачун.

Такви државни рудници и рудишта не могу се издавати у повластицу, односно на истраживање по чл. 15. руд. зак. Министар народне привреде може их издавати једино под закун (чл. 46. руд. зак.) — у обделавање, односно истраживање, ако не намерава на њима за државни рачун радити. Министар народне привреде према мишљењу Руд. Одбора може нека од оваквих рудника и рудишта огласити за слободне терене.

Члан 2.

Сви остали терени, који нису нарочитим решењима обележени као државни рудници и рудишта слободни су терени и издају се једино по чл. 15. руд. закона на истраживање или у повластицу на обделавање руда и конова.

Члан 3.

По чл. 153. руд. зак. сматраће се да је рудник слободан и да може други на њега повластицу тражити, кад је радња на томе руднику престала из узрока на ведених у чл. 146. руд. закона.

На случај, да јо радња на руднику обустављена из разлога што су рудна поља иссрпљена (чл. 68. тач. ж. руд. зак.) или ако повластичар изјави да жели напустити своју повластицу на руднику (чл. 156. руд. зак.) онда се терен дотичног рудника има сматрати као слободан у смислу одредаба чл. 15. руд. закона.

Члан 4.

Под стручном комисијом или у опште стручним особљем или лицима са стручном способношћу, што се често у рударском закону помиње, имају се сматрати стручњаци са спремом прописаном у чл. 4. руд. зак.

Члан 5.

Пренос простог права, искључивог права или повластице (чл. 22., 25. и 62. руд. зак.) кад се ма којим путем и ма у ком облику врши на друга лица или друштва подложи прописаним таксама по закону о таксама.

Члан 6.

Ко жели да му се просто или искључиво право продужи и после истека рока

(чл. 23. и 30. рудар. зак.) мора се за то пријавити молбом најдаље до 5 часова после подне онога дана, под којим му је одобрење за истраживање издато (чл. 22. трећи став; 30. први став; и 144. тач. а). Ако се до тога рока не поднесе прописана молба за продужење, онда се одмах на дан под којим гласи одобрење прецрта дотично право истраживања у књизи истраживања црвеним унакрсним линијама, и такође црвеним мастилом назначи да је право истраживања престало важити, за то што се у законом року није тражило његово продужење. На тај начин, дотични терени одмах постају слободни, на којима се другима може право истраживања издати по одредбама рударског закона. Тако се исто поступа, кад се и којим другим узроком права истраживања изгубе. (чл. 144. рудар. зак.)

Члан 7.

У смислу чл. 29. и 30. руд. зак. ограничење искључивог права истраживања сматра се као дефинитивно свршене, кад га Министар народне привреде одобри. По томе одобрење за искључиво истраживање и плаћање регалног данка на просторе искључивог права рачуна се од дана кад је ограничење одобрено.

Члан 8.

Свако продужење простих и искључивих права истраживања важи увек од дана, кад је претходно одобрење тога права и отекло (чл. 23. и 30. руд. закона.)

Члан 9.

У смислу чл. 46. и 103. руд. зак., по-властница важи од дана потписа Министра народне привреде; од тога дана плаћа се и регални данак на рудна поља.

Члан 10.

У смислу чл. 15., 37., 129. и 130. закона казниће се сваки онај, који без особитог одобрења Министра народне привреде кациву руду вади и продаје или је за своју потребу употребљава.

Члан 11.

У смислу чл. 74. руд. зак. дужна су рударска друштва известити Министра народне привреде и о ванредним зборовима, да би на њих могао својег комисара послати.

РБр. 1432.
28. маја 1906 год.

Београд. Министар
народне привреде.
К. Стојановић с. р.

